

Nr 6.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1948/49 under sjätte huvudtiteln, avseende anslagen inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

Kommunikationsdepartementet.

1:o) **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln (punkt 1; s. 1—3 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1948) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet uppföra ytterligare en befattning såsom förste kanslisekreterare i lönegraden Ca 29, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för departementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49, dels ock till Kommunikationsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 626 600 kronor.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 600 300 kronor. Efter omräkning av vissa i anslaget ingående poster, vilka vid budgetbehandlingen år 1947 upptogs med allenast schablonmässigt beräknade belopp i avvaktan på slutförandet av arbetet med den allmänna löneregleringen, har avlöningsstatens slutsumma befunnits böra utgöra 613 400 kronor.

Den av Kungl. Maj:t nu föreslagna höjningen av förevarande anslag föranledes i huvudsak av att en ny befattning såsom förste kanslisekreterare i lönegraden Ca 29 anses böra inrättas i departementet. Innehavaren av ifrågasvarande befattning avses skola tjänstgöra å tredje byrån, å vilken i samband med den fortgående ökningen av departementets arbetsuppgifter ett allt starkare behov framträtt av en särskild föredragande för de talrika ärenden av helt eller övervägande administrativ art, som vid sidan av de tekniskt-ekonomiska ärendena ankomma på byrån och som nu till en del måste handläggas av byråchefen personligen.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet uppföra ytterligare en befattning såsom förste kanslissekreterare i lönegraden Ca 29;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöning till departementschefen	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	329 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	207 500
4. Rörligt tillägg.....	62 500
	Summa kronor 626 600;

c) till *Kommunikationsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 626 600 kronor.

2:o) **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 3), vilket i förhållande till anslaget för innevarande budgetår innebär minskning med 200 000 kronor, beroende på att vissa i årets riksstat beräknade kostnader av engångsnatur bortfalla, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 220 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

3:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 5—12) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vidtaga vissa av departementschefen förordade ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för styrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49, dels ock till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 4 075 000 kronor, därav 2 037 500 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 3 834 000 kronor, därav 1 917 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen. Sedan omräkning skett av den schablonmässiga beräkning, som legat till grund för innevarande budgetårs avlöningsstat, har denna slutsumma befunnits bära rätteligen utgöra 4 012 200 kronor.

Förutom av de kostnadsökningar som följa av bestämmelserna om reglerad befordringgång samt om uppflyttning i löneklass beror den föreslagna höj-

ningen av anslaget för nästa budgetår på att vissa nya tjänster föreslås skola inrättas. Sålunda förordas att vägbyrån förstärkes med en förste byråingenjör i Ca 29, en byråingenjör i Ca 27 och en kontorist i Ce 13. Vidare föreslås att fyra amanuens-tjänster i Ce 22 och en kontorsbiträdestjänst i Ce 8 å kameralbyråns kamrerarkontor skola indragas och ersättas med följande fyra befattningar, nämligen en biträdande kamrerare i Ce 27, en revisor i Ca 24, en bokhållare i Ce 21 och en kontorsskrivare i Ce 19. Å kanslibyrån föreslås en byråsekreterartjänst i Ce 24 skola ordinariesättas. Gällande principer för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal påkalla slutligen en ökning av det i styrelsens personalförteckning angivna antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 med sju.

Utskottet får erinra om den betydande utökning av antalet befattningshavare inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen som ägt rum sedan vägväsendets förstatligande år 1944. Av den i statsrådsprotokollet (s. 4) intagna tabellen framgår sålunda att antalet befattningshavare — bortsett från mera tillfälligt anställda — ökat från 280 den 1 januari 1944 till 405 den 1 juli 1947. Styrelsen har emellertid i sina medelsäskanden för nästa budgetår förordat en ytterligare utökning av personalen och därjämte framlagt förslag om beredande av förbättrad löneställning till vissa befattningshavare. Utskottet vill för sin del understryka departementschefens uttalande om att i nuvarande läge återhållsamhet måste iakttagas i fråga om utgiftsökande organisationsförändringar, som icke äro påkallade av exceptionella skäl. Departementschefens i förevarande sammanhang förordade förändringar med avseende å styrelsens personalorganisation — vilka i stort sett innebära en begränsad utökning allenast i fråga om styrelsens vägbyrå, som främst på grund av det alltmer ökade planläggningsarbetet icke med nu tillgänglig arbetskraft förmår tillfredsställande lösa förekommande arbetsuppgifter — tillstyrkas emellertid av utskottet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sina medelsäskanden hemställt om anvisande av medel för nästa budgetår för anställande av en pressombudsman. Av de handlingar som överlämnats till utskottet har inhämtats, att styrelsen begärt Kungl. Maj:ts medgivande att redan under innevarande budgetår få tillsätta en dylik pressombudsman. Styrelsens förslag om anvisande under förevarande anslag av medel för här ifrågavarande ändamål har icke upptagits av departementschefen. Jämväl utskottet finner för sin del behov av pressombudsman för nästa budgetår icke föreligga.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot beräkningen av avlöningsstaten för budgetåret 1948/49, hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppföra följande ytterligare befattningar, nämligen 1 förste byråingenjör i Ca 29, 1 byrå-

ingenjör i Ca 27, 1 byråsekreterare i Ca 24, 1 revisor i Ca 24, 7 kontorsbiträden i Ca 8 och 1 biträdande kamrerare i Ce 27;

b) godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	1 366 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t.....	4 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 270 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	435 000
	Summa kronor 4 075 000;

c) till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 4 075 000 kronor, därav 2 037 500 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

4:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Utrustning av nya ämbetslokaler m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, s. 12—14) föreslagit riksdagen att till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 895 000 kronor, därav 447 500 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 679 000 kronor.

För nästa budgetår har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* äskat 1 000 000 kronor, därav 250 000 kronor beräknats erfordras för utrustning av styrelsens nya ämbetslokaler inom nybyggnaden å Mariebergsområdet för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen.

Departementschefen har förordat en medelsanvisning av 895 000 kronor, därav 175 000 beräknats för utrustning av de nya ämbetslokalerna.

Sedermera har i en till statsutskottet ställd skrivelse av den 16 februari 1946 från kommunikationsdepartementet framhållits följande. Vid anmälan av statsverkspropositionen saknades mera preciserade uppgifter om medelsbehovet för utrustning av styrelsens nya ämbetslokaler. Medelsanvisningen hade därför ansetts böra hållas i underkant, och departementschefen hade stannat för att förorda anvisande av allenast 175 000 kronor. Numera hade emellertid styrelsen inkommit med närmare kostnadsberäkningar, av vilka framginge, att medelsbehovet komme att överstiga det i statsverkspropositionen beräknade med i runt tal 125 000 kronor. Från departementets sida funnes icke något att erinra mot att utrustningen skedde i enlighet med styrelsens planer. Då omkostnadsanslaget vore av förslagsanslags natur funnes formell möjlighet för Kungl. Maj:t att besluta om överskridande av detsamma. Enär överskridandet kunde komma att bliva avsevärt, syntes detta ej böra ske utan att riksdagens statsutskott erhållit kännedom om väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ytterligare utredning i ärendet.

Utskottet har i och för sig icke något att erinra mot att för utrustningen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens nya ämbetslokaler medel tagas i anspråk i den av styrelsen planerade omfattningen. Utskottet finner emellertid mindre lämpligt att såsom förutsatts medelsbehovet till en del skall tillgodoses genom överskridande av ämbetsverkets omkostnadsanslag. För övrigt synes det utskottet tveksamt huruvida utgifter av engångskaraktär och av den storleksordning, varom här är fråga, skola bestridas från ett omkostnadsanslag av förslagsanslags natur. Utskottet vill för sin del förorda att erforderliga medel för utrustningen — enligt styrelsens förslag beräknad till (175 000 + 125 000 =) 300 000 kronor — anvisas under ett särskilt reservationsanslag, benämnt Utrustning av nya ämbetslokaler m. m. Av det anvisade beloppet torde 150 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Departementschefens förslag i övrigt i fråga om styrelsens omkostnadsanslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Anslaget torde därför böra uppföras med ett belopp av (895 000 — 175 000 =) 720 000 kronor, därav 360 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, för budgetåret 1948/49 anvisa

a) till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader* ett förslagsanslag av 720 000 kronor, därav 360 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Utrustning av nya ämbetslokaler m. m.* ett reservationsanslag av 300 000 kronor, därav 150 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

5:o) **Vägförvaltningarna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 14—23) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vägförvaltningarna vidtaga vissa av departementschefen förordade ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49, dels ock till Vägförvaltningarna: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 10 745 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 9 969 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen. Vid omräkning av den schablonmässiga beräkning, som legat till grund för avlöningsstatens fastställande, har befunnits att anslaget rätteligen bort upptagas till 10 452 300 kronor.

Kungl. Maj:t föreslår, att för arbetet med handläggningen av ärenden rörande enskild väghållning ytterligare en befattning såsom vägmästare i Ce 17 inrättas samt medel, 15 000 kronor, beräknas för anställande av tillfällig personal. För projekteringsverksamheten beträffande vägar och broar föreslås inrättandet av ytterligare sex ingenjörsbefattningar i Ce 27 ävensom

anvisandet av 32 000 kronor för avlöning av tillfällig personal. Vidare framlägges förslag om överförande av sex vid vägbyggnadsverksamheten sysselsätta extra avdelningsingenjörer på extra ordinarie stat i Ce 27, om uppflyttning av en kontorist vid vägförvaltningen i Blekinge län till vägkassör i Ca 15 samt om uppflyttning av två vakter vid Falsterbokanalen från Ce 9 till Ce 10. I icke-ordinarieposten anses därjämte särskilda medel till ett belopp av 112 000 kronor bära inräknas för beredande av fortsatt anställning under nästa budgetår åt viss personal för källskattearbetet vid vägförvaltningarna. Slutligen föranledes uppräknig av anslaget på grund av den reglerade befordringsgången för biträdespersonalen och löneklassuppflyttningar.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att i nuvarande läge endast oundgängligen nödvändiga personalförstärkningar inom vägförvaltningarna kunna tillstyrkas. Utskottet finner en viss försiktighet vara tillräddlig jämväl med hänsyn till den stora ansvällning av vägförvaltningarnas personalorganisation som redan ägt rum efter vägväsendets förstatligande — antalet befattningshavare, bortsett från dem som syssla med rent tillfälliga uppgifter, har sålunda ökat från 845 den 1 januari 1944 till 1 335 den 1 juli 1947. Vad departementschefen förordnat med avseende å utökning av vägförvaltningarnas personal eller ändrad löneställning för redan anställda befattningshavare tillstyrkes emellertid av utskottet. Då anslagsberäkningen i övrigt icke givit anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vägförvaltningarna uppföra följande ytterligare befattningar, nämligen 1 vägkassör i Ca 15, 3 kontorsbiträden i Ca 8 och 12 ingenjörer i Ce 27, ävensom ur förteckningen avföra 1 kontoristbefattning i Ca 13;

b) godkänna följande avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 794 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 799 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 151 000
	Summa kronor 10 745 000;

c) till *Vägförvaltningarna*: *Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 10 745 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

6:o) **Vägförvaltningarna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 23 och 24), som innebär en till anslagsposterna till reseersättningar samt till underhåll och drift av tjänstebilar hänförlig ökning med 220 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 1 682 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

7:o) **De lokala vägnämnderna m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 7, s. 24 och 25) föreslagit riksdagen att till De lokala vägnämnderna m. m. för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 125 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framhållit att anslaget, med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår, möjligen borde nedsättas något. Då emellertid statsbidrag till den nybildade sammanslutningen länsvägnämndernas förbund förutsattes i fortsättningen skola utgå från förevarande anslag, föreslår styrelsen att anslaget för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp.

Departementschefen har tillstyrkt detta förslag.

Utskottet har intet att erinra mot att från nu ifrågavarande anslag utbetalas statsbidrag till den nya sammanslutningen länsvägnämndernas förbund.

I sitt utlåtande vid 1947 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts förslag under förevarande anslag framhöll utskottet, att enligt utskottets mening vägnämndernas och länsvägnämndernas medverkan vid behandling av förekommande vägfrågor icke kommit att motsvara vad som förutsatts vid 1943 års väglagstiftning. Utskottet ansåg att vid den pågående utredningen om en fortsatt decentralisering av vägväsendets förvaltningsärenden jämväl borde beaktas frågan om beredande för vägnämnderna och länsvägnämnderna av ökade möjligheter att taga aktiv del i vägfrågorna inom länen.

I sin berättelse rörande iakttagelserna under budgetåret 1946/47 ha nu överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet riktat uppmärksamheten på att man på många håll saknar kännedom om nämndernas uppgifter med avseende å vägunderhållet. Det har nämligen visat sig vara en allmän uppfattning att nämnderna icke ha att taga någon som helst befattning med vägunderhållet. Vad sålunda förekommit ger utskottet ånyo anledning framhålla önskvärdheten av att vägnämndsledamöterna lämnas informationer om de befogenheter och rättigheter som tillkomma vägnämnderna. Överrevisorerna ha därvid förordat, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen måtte genom cirkulärskrivelser lämna samtliga ledamöter dylika informationer. I yttrande över revisorernas berättelse har styrelsen — under framhållande att 1947 års utredning rörande decentralisering inom väg- och vattenbyggnadsverket avsåge upptaga frågan om beredande för vägnämnderna och länsvägnämnderna av ökade möjligheter att taga initiativ i vägfrågorna i länen samt att utredningen avsåge att i sitt betänkande lämna en redogörelse för nämndernas befogenheter och uppgifter — förklarat att styrelsen ansett sig böra avvakta utredningens betänkande innan styrelsen vidtog åtgärd i frågan. Utredningen har den 23

februari 1948 avgivit betänkande rörande vägnämndernas och länsvägnämndernas arbetsuppgifter m. m. (SOU 1948: 18). Utskottet är icke berett att göra på vad sätt vägnämndsledamöterna lämpligen böra erhålla här avsedda informationer, men anser för sin del att åtgärder snarast böra vidtagas i det av överrevisorerna angivna syftet.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om medelsanvisningen under förevarande anslag för nästa budgetår har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

8:o) **Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 26), som innebär ökning för nästa budgetår av förevarande anslag med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

9:o) **Allmänna riktlinjer för beräkningen av väganlagen för budgetåret 1948/49.** Kungl. Maj:t har (punkt 9, s. 27—35) föreslagit riksdagen att godkänna vissa av departementschefen förordade grunder för dispositionen av under budgetåret 1948/49 inflytande automobilskattemedelsinkomster, innebärande dels att för de under rubriken Vägunderhåll och vägbyggnader angivna ändamålen anvisas anslag om sammanlagt 191 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, dels ock att, i den mån de under budgetåret inflytande inkomsterna av nämnda medel skulle visa sig överstiga det belopp, varmed dessa inkomster beräknats i riksstatsförslaget för samma budgetår, överskottet skall tills vidare balanseras å statens automobilskattemedelsfond.

I skrivelse den 27 september 1947 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt beräkning av anslagsbehovet för vägunderhåll och vägbyggnader m. m. under budgetåret 1948/49.

Automobilskattemedelsinkomsterna för nämnda budgetår ha av styrelsen beräknats till 285 miljoner kronor. Med hänsyn till den utredning rörande grunderna för finansieringen och redovisningen av vägväsendets kostnader, som ställts i utsikt i 1947 års statsverksproposition, förklarar styrelsen sig — trots vägväsendets avsevärda medelsbehov — böra begränsa sina anslagsäskanden för budgetåret 1948/49 i sådan omfattning, att de kunna rymmas inom ramen för de enligt nu gällande grunder beräknade automobilskattemedlen. En sådan begränsning är enligt styrelsens mening även motiverad med hänsyn till storleken av de — på grund av bristen på såväl material som framför allt arbetskraft — uppkomna reservationerna å tidigare anvisade anslag.

Såsom utvecklingen varit under de senaste åren, har, förklarar styrelsen, varken ökningen i trafikens omfattning eller medelsanvisningarnas storlek blivit avgörande för den takt, i vilken åtgärder för höjande av vägnätets standard kunnat vidtagas. I stället har läget på material- och maskinmarknaden och framför allt på arbetsmarknaden blivit den dirigerande faktorn i fråga om omfattningen av vägförbättringsarbetena. Att behov föreligga, vilka före vägväsendet böra tillgodoses med arbetskraft, säger sig styrelsen vara väl medveten om. Styrelsen hävdar dock, att vägväsendets behov av arbetskraft underskattats och framhåller härvid, att det under nu rådande förhållanden torde vara särskilt angeläget, att transportarbetet effektiviseras för underlättande av en produktionsökning.

På grund av läget på arbetsmarknaden har under de senaste åren en högst avsevärd nedgång i vägväsendets arbetarstyrka inträtt. Även om viss arbetskraft har kunnat ersättas genom rationaliseringar och ökad användning av maskiner, är det enligt styrelsens mening icke tillnärmelsevis möjligt att med nuvarande arbetsstyrka ombesörja den allmänna väghållningen på ett med hänsyn till trafikens omfattning tillfredsställande sätt. En ökad användning av maskiner vid framförallt vägbyggnader skulle i någon mån kunna kompensera bristen på arbetskraft. Svårigheten att erhalla erforderliga vägmaskiner utan alltför långa leveranstider samt jämväl den vidtagna allmänna importbegränsningen lägger emellertid för närvarande hinder i vägen för övergång till maskinell drift i större skala.

Enligt nu gällande bestämmelser kan vägväsendet för utförande av smärre förbättringsarbeten, förstärkningsarbeten m. m. i regel endast använda sådan arbetskraft, som är mera stadigvarande sysselsatt med vägunderhållsarbeten. Denna arbetarstyrka är i många län väl knapp redan för utförande av erforderligt vägunderhåll, varför nödiga förbättringsarbeten för höjande av vägarnas standard blivit eftersatta. Enligt styrelsens förmenande måste en uppmjukning av gällande bestämmelser ske beträffande arbetskraft till i första hand förbättringsarbeten. Viss lättnad erhöles otvivelaktigt om till dylika smärre arbeten finge anlitas på orten boende småbrukare eller andra »deltidsarbetare», vilken arbetskraft vanligen icke torde vara registrerad som arbetssökande.

Statens arbetsmarknadskommission har beträffande den i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita berörda frågan om ianspråktagande för vägväsendets del av vissa arbetskraftsreserver bland annat framhållit, att ifrågavarande reserver behövde disponeras även för andra ändamål än för vägväsendet. Sedan uppgifter rörande arbetskraftsbehovet för vägunderhåll m. m. inom olika län införskaffats, hade emellertid kommissionen för avsikt att vid överläggningar med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställa, under vilka förutsättningar och i vilken omfattning av styrelsen åsyftad arbetskraft finge tagas i anspråk för vägväsendets räkning.

Jämväl *överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet* ha i sin berättelse för budgetåret 1946/47 understrukit angelägenheten av att den dolda arbetskraftsreserven utnyttjas för smärre vägbyggnadsföretag. Enligt över-

revisorernas mening borde vidare vägförvaltningarna få generellt tillstånd att med den av arbetsmarknadsmyndigheterna maximalt bestämda underhållspersonalen utföra vägbyggnadsföretag.

Departementschefen har i förevarande sammanhang anført i huvudsak följande.

Vid anmälan i 1947 års statsverksproposition av frågan om medelsbehovet för vägväsendet uttalade jag bland annat, att med hänsyn till det rådande läget på arbetsmarknaden möjligheterna att på allvar återupptaga arbetet på vägnätets fortsatta utbyggnad och förbättring åtminstone för den närmaste framtiden finge anses såsom ringa. Någon nämnvärd lättnad på arbetsmarknaden har sedan detta uttalande gjordes ännu icke inträtt; i stället har situationen inom vägväsendet såtillvida ytterligare försämrats, som man på detta område nu också måste räkna med verkningarna av de inträdda valutasvårigheterna, vilka torde komma att minska möjligheterna att i önskvärd utsträckning importera arbetskraftbesparande maskiner, asfalt, klorcalcium m. m. för vägväsendets behov.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sina petita för innevarande budgetår angivit det normala medelsbehovet å de byggnadsanslag, vilka helt eller i första hand äro avsedda för det statliga vägväsendet, till omkring 140 miljoner kronor per år. För detta ändamål funnos under budgetåret 1946/47 anslagsmedel disponibla om sammanlagt cirka 115,5 miljoner kronor, därav 55,4 miljoner kronor i reservationer och 60,1 miljoner kronor i nya anslagsmedel. Av dessa belopp förbrukades emellertid under budgetåret icke mer än cirka 17,8 miljoner kronor. Återstoden, 97,7 miljoner kronor, står i form av anslagsreservationer till förfogande under innevarande budgetår. Då de nya anslagen för detta budgetår uppgå till sammanlagt 85,8 miljoner kronor, utgöra de disponibla medlen under budgetåret 1947/48 alltså tillhoppa 183,5 miljoner kronor. Även om det skulle bli möjligt att tillföra vägväsendet viss ytterligare arbetskraft genom ianspråktagande av vissa arbetskraftsreserver, torde medelförbrukningen å här ifrågavarande anslag, under i övrigt oförändrade förhållanden på arbetsmarknaden, knappast komma att överstiga 25 miljoner kronor under innevarande budgetår. Till nästa budgetår skulle härvid komma att överföras reservationer om sammanlagt cirka 160 miljoner kronor, alltså 20 miljoner kronor mer än det belopp, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen angivit som det årliga medelsbehovet vid normala förhållanden. Med hänsyn härtill skulle några nya anslagsmedel i stort sett icke behöva anvisas för nästa budgetår. Beträffande bidragsanslagen till byggande av vägar och gator i städer och samhällen, som äro väghållare, samt till den enskilda väghållningen gäller i huvudsak detsamma. De disponibla medlen å dessa anslag uppgå under innevarande budgetår till sammanlagt 38,2 miljoner kronor, under det att medelförbrukningen å anslagen under det sistförflutna budgetåret endast utgjorde omkring 7 miljoner kronor.

Vid anslagsberäkningen för innevarande budgetår förelåg i princip samma situation som den här berörda; reservationerna å flertalet av byggnadsanslagen uppgingo sålunda redan då till så avsevärda belopp, att någon ny medelsanvisning i och för sig icke var påkallad. Jag föreslog emellertid, att, det oaktat, de för budgetåret beräknade automobilskattemedelsinkomsterna skulle till den del, de icke disponerades för andra särskilda anslagsändamål, fördelas på de olika byggnadsanslagen för vägväsendet. Såsom skäl härför anförde jag bland annat, att automobilskattemedlens användning vore begränsad till ändamål, som direkt eller indirekt tjänade trafiken, samt att med hänsyn till de mycket stora behov av angelägna investeringar och

underhållsåtgärder, som föreläge på vägväsendets område, automobilskattemedelsinkomsterna tills vidare icke borde tagas i anspråk för att nedbringa det under krigsåren uppkomna, å budgetutjämningsfonden balanserade underskottet för automobilskattemedlens specialbudget utan i stället reserveras för trafikens behov. De av mig sålunda förordade riktlinjerna för beräkningen av väganlagen för budgetåret 1947/48 föranledde icke någon erinran från riksdagens sida.

Med hänsyn till de skärpta krav som i nuvarande ekonomiska läge måste uppställas på att riksstaten skall giva en i möjligaste mån riktig bild av den avsedda omfattningen av statsverkets inkomster och utgifter, inställer sig nu den frågan huruvida medelstillgången å väganlagen i samband med budgetberäkningen för budgetåret 1948/49 bör anpassas till den beräknade medelsförbrukningen för budgetåret. Vid anmälan senare i dag av kommunikationsdepartementets anslagsfrågor berörande kapitalbudgeten kommer jag att förorda, att hithörande anslag i allmänhet avvägas så, att de även på detta område uppkomna stora anslagsreservationerna i möjligaste mån nedbringas. För vägväsendets vidkommande gäller emellertid, att medelsförbrukningen å byggnadsanslagen för närvarande är så jämförelsevis ringa, att det — även om några nya anslagsmedel överhuvudtaget icke anvisas — med nuvarande omfattning av byggnadsverksamheten skulle dröja flera år innan de redan disponibla medlen förbrukats. Man skulle också kunna tänka sig, att beslut meddelades om en fullständig indragning av alla reservationerna och att i stället nya anslagsmedel anvisades till den del, reservationerna motsvarades av aktuella medelsbehov. Mot en sådan lösning talar emellertid det förhållandet, att reservationerna till mycket stor del äro bundna vid flerårsplaner och andra dispositionsplaner eller äro disponerade genom statsbidragsbeslut. En ändring av dessa dispositioner synes medföra så stora administrativa olägenheter, att det kan ifrågasättas om de budgettekniska fördelarna av en sådan åtgärd uppväga dessa olägenheter.

Härtill kommer emellertid också, att vissa arbetsmarknadspolitiska skäl i nuvarande läge kunna anföras för att bibehålla reservationerna å väganlagen. Enär vägarbetena kunna bedrivas jämförelsevis oberoende av de rådande materialsvårigheterna, kan det komma att bliva vägväsendet som vid en nedgång i sysselsättningen på den allmänna arbetsmarknaden i första hand får bereda arbete åt friställd arbetskraft. Även om det kanske ännu är för tidigt att börja räkna med en allmän konjunkturförändring, synes det dock icke uteslutet att lokal arbetslöshet inom en näraliggande framtid kan uppkomma på åtskilliga håll i landet inom sådana produktionsområden, där verksamheten hindras av material- eller elkraftbrist eller av avsättningssvårigheter på exportmarknaden. I händelse av dylik mera begränsad arbetslöshet torde ordinarie vägmedel, hänförliga till i flerårsplaner och andra motsvarande dispositionsplaner upptagna företag, i första hand böra komma till användning innan andra mera extraordinära åtgärder för finansieringen vidtagas.

Av här anförda skäl anser jag mig böra förorda, att medelstillgången å väganlagen upprätthålles på en sådan nivå, att man med dessa anslag kan finansiera även en jämförelsevis stor ansvällning av verksamheten. Eftersom medelsförbrukningen i allt väsentligt är beroende av byggnadstillståndsgivningen och den reglering i övrigt av arbetskraftstilldelningen, som vägväsendet är underkastat, innebär förefintligheten av större reservationer å dessa anslag icke någon risk för en okontrollerad expansion av statsutgifterna på detta område. Därjämte må nämnas att beträffande flertalet av väganlagen från och med innevarande budgetar tillämpas den principen,

att av de nya anslagsmedlen icke ställas större belopp till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens eller länsstyrelsernas förfogande än vad som motsvarar medelsbehovet för sådana arbeten, vilka med hänsynstagande till arbetsmarknads- och materialförsörjningsläget kunna beräknas komma till utförande före utgången av den arbetssäsong, för vilken anslagen äro avsedda.

Med hänsyn till den betydande utvidgning av vägbyggnadsverksamheten, som kan genomföras redan med nu tillgängliga medel å väganlagen, synes den i 1947 års statsverksproposition berörda frågan om en översyn av grunderna för finansieringen och redovisningen av vägväsendets kostnader icke för närvarande ha omedelbar aktualitet ur finansiell synpunkt. Förberedande utredningar i denna fråga, vilken visat sig innefatta flera svårösta redovisningsproblem, pågå för närvarande inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Sedan dessa utredningar slutförts samt remissbehandlingen av 1944 års trafikutrednings nyligen framlagda betänkande (SOU 1947: 85) avslutats, torde frågan få ytterligare beredas inom Kungl. Maj:ts kansli. Förslag i ämnet torde kunna framläggas tidigast till 1949 års riksdag.

Beräkningen av anslagen till vägunderhåll och vägbyggnader för budgetåret 1947/48 skedde med utgångspunkt från antagandet att automobilskattemedlen för nämnda budgetår skulle komma att uppgå till 255 miljoner kronor. Chefen för finansdepartementet har i annat sammanhang beräknat, att automobilskattemedelsinkomsterna för budgetåret 1948/49 skola komma att nedgå till 210 miljoner kronor. Detta innebär att, om väganlagen för nästa budgetår skola hållas inom ramen för de beräknade automobilskattemedlen och samtidigt medelsbehovet för vägunderhåll och andra liknande ändamål vederbörligen skall tillgodoses, kommer det belopp, som sammanlagt kan disponeras för vägbyggnadsändamål, att bliva avsevärt mycket mindre än motsvarande för innevarande budgetår anvisade anslagsbelopp. Såsom framgår av vad tidigare anförts torde emellertid vid ingången av nästa budgetår komma att föreliggande sådana reservationer å nästan alla byggnadsanslagen, att det blir möjligt att med enbart dessa medel utvidga byggnadsverksamheten under nämnda budgetår vida utöver byggnadsvolymen under förra budgetåret. Vid sådant förhållande synes det i varje fall icke under de förutsättningar man för närvarande har att räkna med vara nödvändigt att låta väganlagen för nästa budgetår överskrida ramen för de beräknade automobilskattemedelsinkomsterna. Å andra sidan torde den del av dessa inkomster, som icke erfordras för andra anslagsändamål, av samma skäl som anförts för bibehållande av reservationerna, böra fördelas mellan de olika byggnadsanslagen.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle, i likhet med vad som är fallet för innevarande budgetår, någon egentlig avsättning till automobilskattemedelsfonden icke ske för budgetåret 1948/49 utan endast ett formellt belopp upptagas för ändamålet. I den mån de under nämnda budgetår inflytande automobilskattemedelsinkomsterna skulle visa sig överstiga det belopp, varmed dessa inkomster beräknats i riksstatsförslaget för budgetåret 1948/49, bör detta överskott tills vidare i avvaktan på slutligt ståndpunktstagande till frågan om vägväsendets finansiering balanseras å automobilskattemedelsfonden och alltså icke användas för att nedbringa det å budgetutjämningsfonden balanserade underskottet å automobilskattemedels specialbudget.

Såsom förut nämnts har chefen för finansdepartementet beräknat inkomsterna av automobilskattemedlen för nästa budgetår till 210 000 000 kronor och föreslagit, att detta belopp upptages på riksstatens inkomstsida.

Innan en fördelning av automobilskattemedlen å olika anslag till vägväsendet kan ske, skall till en början hänsyn tagas till de belopp av dylika medel, som skola disponeras under nionde och elfte huvudtitlarna. Det

under förstnämnda huvudtitel upptagna anslaget Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt, vilket anslag chefen för jordbruksdepartementet kommer att föreslå skola anvisas med 360 000 kronor, förutsättes sålunda helt skola avräknas mot automobilskattemedlen. Därjämte kommer chefen för inrikesdepartementet att föreslå, att av de olika anslagen till statspolisorganisationen ett sammanlagt belopp av 1 034 000 kronor avräknas mot nämnda medel.

I enlighet härmed skulle alltså återstå av automobilskattemedlen att fördela under sjätte huvudtiteln (210 000 000—360 000—1 034 000) 208 606 000 kronor. Tidigare i dag har jag föreslagit, att av avlönings- och omkostnadsanslagen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och till vägförvaltningarna samt till de lokala vägnämnderna m. m. sammanlagt 15 037 000 kronor skola avräknas mot automobilskattemedlen. Vidare har jag för avsikt att senare i dag föreslå, dels att till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder skall anvisas ett belopp av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, dels ock att till statens bilinspektion, till statens biltrafiknämnd, till statens väginstitut och till nationalföreningen för trafiksikkerhetens främjande skola sammanlagt anvisas eller beräknas 2 259 500 kronor, att likaledes avräknas mot automobilskattemedlen.

Tages hänsyn till nyssnämnda belopp under sjätte huvudtiteln, vilka förutsatts skola avräknas mot automobilskattemedlen, skulle alltså återstå att fördela å de olika anslagen till vägunderhåll och vägbyggnader samt till statens automobilskattemedelsfond ett belopp av (208 606 000—15 037 000—100 000—2 259 500) 191 209 500 kronor. Jag kommer i det följande att föreslå att — sedan för avsättning till statens automobilskattemedelsfond beräknats ett anslag av 9 500 kronor — under rubriken Vägunderhåll och vägbyggnader i övrigt anvisas anslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, om sammanlagt 191 200 000 kronor, vilket i jämförelse med motsvarande anslag för innevarande budgetår innebär en minskning med 47 475 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Hansson* i Skediga m. fl. väckt motion (II: 21), vari föreslagits, att riksdagen måtte besluta hemställa hos Kungl. Maj:t om att de medel, som anvisats eller som komme att anvisas till smärre vägförbättringar i de olika länen, skola utan särskilt tillstånd och särskilda formaliteter få av vägförvaltningarna användas med anlitande av den tilldelade ordinarie arbetsstyrkan samt att, när denna arbetsstyrkas storlek bestämmes, hänsyn skall tagas icke endast till det ordinarie vägunderhållet utan även till behovet av sådana förbättringar, till vilka medel anvisats och vilka endast äro att anse som underhållsarbete i vidare mening och ej äro att hänföra till vägbyggnader.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet får till en början erinra om att anvisningarna för ändamål, som enligt hittills tillämpade principer ansetts böra avräknas mot automobilskattemedlen, under de senaste budgetåren i stort sett utmåtts så att deras totala belopp kommit att motsvara vad som för respektive budgetår kunde beräknas inflyta i automobilskattemedel. Detta skedde ehuru man hade anledning förmoda, att de anvisade beloppen jämte förefintliga reservationer under anslagen till

vägunderhåll och vägbyggnader icke skulle kunna under respektive budgetar till fullo förbrukas. Detta innebar bland annat att automobilskattemedlen icke ansågos böra till en del tagas i anspråk för att nedbringa det under krigsåren uppkomna, å budgetutjämningsfonden balanserade underskottet på automobilskattemedlens specialbudget — enligt ur budgetredovisningen för budgetåret 1946/47 inhämtade uppgifter per den 30 juni 1947 uppgående till 333 043 002 kronor 50 öre — utan i stället reserveras för de angelägna investeringar och underhållsåtgärder, av vilka behov föreläge icke minst till följd av att vägväsendet under krigsåren icke kunnat utbyggas i en takt, som svarade mot den ökade vägtrafiken och önskemålen att förse landsbygden med vägförbindelser.

Då vägbyggnadsverksamheten icke kunnat fullföljas i den takt som anvisade anslag i och för sig kunnat medgiva ha betydande reservationer uppstått. Helt naturligt uppställer sig den frågan huruvida i nuvarande statsfinansiella läge väganlagen vid budgetberäkningen för budgetåret 1948/49 böra anpassas till den beräknade medelsförbrukningen för budgetåret. En sådan anpassning har av Kungl. Maj:t förordats bland annat i fråga om anslagen för tillgodoseende av kommunikationsverkens investeringsbehov. Departementschefen har emellertid stannat för att icke förorda någon förändring i principen om fördelning mellan olika ändamål av det totala beloppet av de beräknade automobilskattemedlen. Utskottet — som härvid givetvis bortser från de ökade intäkter, som erhållas genom den av årets riksdag beslutade skärpningen i beskattningen av biltrafiken, vilka intäkter förutsatts icke för närvarande utan först framdeles böra tagas i anspråk för vägväsendet — finner av departementschefen anförda skäl för en fördelning av det totala, beräknade beloppet av automobilskattemedlen bärande och vill för sin del tillstyrka att de av departementschefen förordade grunderna för dispositionen av de under budgetåret 1948/49 inflytande automobilskattemedlen godkännas av riksdagen. Därest automobilskattemedelsinkomsterna skulle för nästa budgetår visa sig överstiga det belopp, varmed dessa inkomster beräknats i riksstatsförslaget för nästa budgetår, bör enligt utskottets mening detta överskott — såsom ock departementschefen föreslagit — tills vidare i avvaktan på slutligt ständpunktstagande till frågan om vägväsendets finansiering balanseras å automobilskattemedelsfonden.

Till frågan om den närmare fördelningen av automobilskattemedlen mellan de olika anslagen till vägunderhåll och vägbyggnader får utskottet anledning återkomma i det följande under punkten 12:o).

Det är uppenbart att med hittills tillämpade och av utskottet jämväl för nästa budgetår förordade principer för dispositionen av automobilskattemedlen vägnätets fortsatta utbyggnad och förbättring icke kommer att fördröjas av brist på anslagsmedel. Svårigheterna att erhålla arbetskraft och, i viss utsträckning, materiel medföra däremot en stagnation av vägbyggnadsverksamheten. Belysande är, att under de egentliga vägbyggnadsanslagen för budgetåret 1946/47 enligt av departementschefen i statsrådsprotokollet läm-

nade uppgifter (s. 27) funnos tillgängliga omkring 140 miljoner kronor, men att medelsförbrukningen under budgetåret uppgick till allenast omkring 25 miljoner kronor. Departementschefen har betecknat utsikterna att på allvar återupptaga vägarbetena åtminstone för den närmaste tiden såsom ringa. Av uppgifter, som utskottet erhållit från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, inhämtas vidare att medelsförbrukningen under innevarande och nästa budgetår icke väntas komma att tillnärmelsevis svara mot medelstillgången under samma budgetår. Styrelsen har i sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästa budgetår framhållit, hurusom enligt styrelsens mening vägväsendets behov av arbetskraft underskattats. Jämväl överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet ha framhållit det betänkliga i att arbetskraft icke ansetts kunna ställas till förfogande i sådan omfattning att det mest trängande behovet av vägbyggnadsarbeten kunnat tillgodoses. Utskottet delar dessa betänkligheter. Överrevisorerna ha för sin del bland annat framhållit att det ute i orterna — särskilt i Norrland men även på åtskilliga håll längre söderut — finnes en viss arbetskraft som är villig åtaga sig vägarbeten i orten men som icke står till förfogande för arbetsmarknaden i övrigt. Redan i utlåtande till 1947 års riksdag fann utskottet (utl. nr 6, s. 25) i hög grad önskvärt att, när det gällde fördelningen av tillgänglig arbetskraft, vägväsendets behov borde i möjligaste mån beaktas. Utskottet pekade därvid särskilt på den av överrevisorerna berörda »dolda» arbetskraften, vilken i vissa fall syntes kunna utnyttjas för vägbyggnadsändamål utan att andra berättigade anspråk på arbetskraft skulle behöva åsidosättas. Av arbetsmarknadsstyrelsens yttrande framgår, att enligt styrelsens mening en dylik arbetskraftsreserv är tillfinnandes. Utskottet vill ånyo understryka angelägenheten av att åtgärder vidtagas i syfte att denna arbetskraft utan onödig omgång må kunna av vägförvaltningarna få utnyttjas för sådana smärre vägarbeten, för vilkas utförande den särskilt väl lämpar sig.

Överrevisorerna ha vidare framhållit, att för vägunderhållet avsedd arbetskraft, som tillfälligtvis kan frigöras från underhållsarbete, efter vägförvaltningarnas bestämmande bör utan särskilt byggnadstillstånd få tagas i anspråk jämväl för vägbyggnadsarbeten. Liknande synpunkter ha framförts i motionen II: 21. Enligt vad utskottet inhämtat har emellertid Kungl. Maj:t numera meddelat generellt byggnadstillstånd beträffande sådana arbeten, för vilka kostnaderna avses skola bestridas från anslagen till vägbeläggningar samt till förstärkning och förbättring av vägar, i det att vid dylika arbeten må sysselsättas hos vägförvaltningarna stadigvarande anställd personal utan att dock i anledning härav nyanställning av arbetskraft må företagas.

I förevarande sammanhang får utskottet vidare erinra om att förhandlingar för närvarande pågå mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen rörande tillgodoseende av arbetskraftsbehovet för vägunderhåll m. m. Syftmålet är att söka erhålla en arbetsstyrka, som icke endast är till fyllest för utförande av ordinarie underhåll utan jämväl i erforderlig omfattning förslår till förstärknings- och förbättringsarbeten å vägar

och broar, förarbeten för vägbeläggningar samt såvitt möjligt även andra särskilt angelägna vägbyggnads- och broföretag. Utskottet vill framhålla angelägenheten av att det därvid skall visa sig möjligt att ernå en för vägväsendet acceptabel lösning.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

a) att riksdagen må godkänna de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1948 förordade grunderna för dispositionen av under budgetåret 1948/49 inflytande automobilskattemedelsinkomster, innebärande dels att för de i statsrådsprotokollet under rubriken Vägunderhåll och vägbyggnader angivna ändamål anvisas anslag om sammanlagt 191 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, dels ock att, i den mån de under budgetåret inflytande inkomsterna av nämnda medel skulle visa sig överstiga det belopp, varmed dessa inkomster beräknats i riksstatsförslaget för samma budgetår, överskottet skall tills vidare balanseras å statens automobilskattemedelsfond;

b) att motionen II:21 må anses besvarad med vad utskottet ovan anfört.

10:o) **Vägunderhållet.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, s. 35—39) föreslagit riksdagen att till Vägunderhållet för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 134 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Under tiden den 1 januari 1944—den 30 juni 1947 voro kostnaderna för vägunderhållet på landet och i samhällen, där kronan är väghållare, upptagna under ett reservationsanslag till barmarksunderhållet och ett förslagsanslag till vinterväghållningen. Från och med innevarande budgetår har den ändringen genomförts, att medel till barmarksunderhållet och till vinterväghållningen anvisas under ett gemensamt reservationsanslag, benämnt Vägunderhållet. Detta är för nämnda budgetår uppfört med 124 200 000 kronor. Till anslaget har vidare överförts den vid utgången av budgetåret 1946/47 kvarvarande behållningen å anslaget till Barmarksunderhållet om cirka 6 972 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller bland annat, att av det för budgetåret 1947/48 anvisade anslaget till Vägunderhållet 100 200 000 kronor äro avsedda för barmarksunderhållet, 20 000 000 kronor för vinterväghållningen samt 4 000 000 kronor för oförutsedd förlängning av barmarkstiden, försvärad vinterväghållning och s. k. katastrofskador. Vid beräkningen av detta anslag utgick styrelsen från att barmarksunderhållet skulle bedrivas så, att vägarna skulle kunna mottaga en trafik av högst samma omfattning som år 1939, samt att vinterväghållningen skulle motsvara arbetet vid en i stort sett normal vinter och vid oförändrad standard. Vidare grundades anslagsberäkningen på 1946 års löne- och prisnivå.

Beräkningen av anslaget för budgetåret 1948/49 har utförts efter samma principer som för innevarande budgetår, dock att 1947 års löne- och prisnivå tillämpats. De prestationer, som av vägförvaltningarna beräknades erforderliga inom underhållets olika arbetsområden för budgetåret 1947/48, ha i huvudsak lagts till grund för beräkningen av anslaget jämväl för budgetåret 1948/49, dock har ökning ansetts böra ske i fråga om vissa arbeten för att möta den ökade trafik som kan förutses med stöd av hittills företagna trafikräkningar.

Med hänsyn till svårigheterna att under det gångna året vidmakthålla grusvägbanorna i tillfredsställande skick har styrelsen för budgetåret 1948/49 ansett sig böra föreslå en ökning av kvantiteterna grus och dammbindningsmedel. Jämfört med innevarande budgetår beräknas en ökning av kostnaderna för grusning från 26 404 000 kronor till 29 630 000 kronor och för dammbindningsmedel från 16 051 000 kronor till 21 200 000 kronor. Övriga underhållsarbeten har styrelsen i stort sett ansett böra utföras i samma omfattning som förutsetts för innevarande budgetår. Dock beräknas vissa kostnadsökningar även beträffande dessa arbeten bliva oundvikliga på grund av att kostnaderna för löner och övriga förmåner för arbetarna höjts genom 1947 års vägunderhållsavtal.

Kostnaderna för smärre reparationer å belagd vägbanor ha inräknats i vägunderhållsanslaget, medan däremot medel för mera genomgående underhållsytbehandlingar med avseende på beläggningar, vilka för budgetåret 1947/48 ingå i underhållsanslaget med 4 000 000 kronor, äskas i annat sammanhang.

Kostnaderna för vinterväghållningen under en normal vinter ha av styrelsen beräknats till cirka 21 250 000 kronor, motsvarande en kostnadsökning av 1 250 000 kronor gentemot för innevarande budgetår anslagna medel. Denna höjning erfordras dels för ökade löner och höjda förmåner genom 1947 års vägunderhållsavtal, dels för ökning av erforderlig sandningsmängd.

Totala anslaget för vägunderhållet har styrelsen beräknat till 134 000 000 kronor. Av dessa medel komma enligt styrelsens mening 130 000 000 kronor att förbrukas för normalt vägunderhåll. Återstående 4 000 000 kronor anses erforderliga för att möta oförutsedd förlängning av barmarkstiden, försvårad vinterväghållning samt s. k. katastrofskador. Det sålunda beräknade anslaget fördelar sig på arbetskonton enligt följande sammanställning.

	Kronor.
1. Grusning	29 630 000
2. Flickning	7 620 000
3. Dammbindning	21 200 000
4. Hyvling, sladdning	12 350 000
5. Underhåll av cykel- och gångbanor	160 000
6. Vägkropp	6 240 000
7. Diken, slänter, frisksiktsområden	11 030 000
8. Skyddsräcken, vägmärken	5 980 000
9. Broar	3 000 000
10. Bryggor	70 000
11. Färjor	3 900 000
12. Smärre reparationer och flickningsarbeten å belagd vägbanor	3 000 000

	Kronor.
13. Snöskydd	3 770 000
14. Buskning	870 000
15. Snöplogning	9 410 000
16. Snöskottning	790 000
17. Sandning	3 300 000
18. Isröjning och snödikning	1 800 000
19. Vissa personal- och administrationskostnader	5 880 000
20. Reserverat för försvårad vinterväghållning, katastrofskador m. m.	4 000 000
	Summa kronor 134 000 000

Överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet ha i sin berättelse för budgetåret 1946/47 lämnat en ingående redogörelse för orsakerna till det dåliga skick, vari framför allt en stor del av huvudvägarna befinna sig. Enligt överrevisorernas mening är det uppenbart att särskilda åtgärder måste vidtagas för att bringa vägarna i en i förhållande till trafikens intensitet svarende standard och att förhindra att vägarna åter komma i ett sådant skick i vilket de varit under senaste tid.

Departementschefen framhåller bland annat, att de för vägunderhållet nu disponibla medlen beräknas komma att helt förbrukas under innevarande budgetår eller under den närmaste tiden efter budgetårets utgång. Beträffande det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för nästa budgetår beräknade medelsbehovet av 134 000 000 kronor, innebärande en faktisk anslagsökning med 13 800 000 kronor, har departementschefen anfört i huvudsak följande.

Av den angivna medelsökningen å 13 800 000 kronor beräknas 7 700 000 kronor erfordras för att möjliggöra en anpassning av anslaget storlek till 1947 års löne- och prisnivå, därav 6 100 000 kronor för löneökningar och 1 600 000 kronor för prisstegringen. Återstoden, 6 100 000 kronor, har avsetts för ökade arbetskvantiteter, huvudsakligen i fråga om grusning och dammbindning. Härvid är att märka att dessa ytterligare kvantiteter torde till större delen erfordras för att reparera de brister i grusvägbanorna, som uppkommit under den torra sommaren och den långa barfrosttiden under förra året.

Såsom framgår bland annat av överrevisorernas för väg- och vattenbyggnadsväsendet redogörelse har det redan förut stora behovet av underhållsåtgärder för vidmakthållande och förbättring av vägarnas standard ytterligare accentuerats under det gångna året. Härtill har bidragit icke blott den fortgående stegringen av motorfordonstrafiken utan även de exceptionellt ogynnsamma klimatförhållandena under året, vilka i förening med svårigheter av andra slag i väsentlig mån hindrat väg- och vattenbyggnadsverkets ansträngningar att med de begränsade arbetskrafts- och materielresurser som stå till buds bemästra de växande vägunderhållsuppgifterna. Med hänsyn härtill och då såvitt nu kan bedömas förutsättningar torde föreligga för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att inom avsedd tid nyttiggöra de av styrelsen äskade medlen, förordar jag i enlighet med styrelsens förslag, att anslaget till Vägunderhållet för nästa budgetår anvisas med ett till 134 000 000 kronor förhöjt belopp. Jag har därvid, med biträdande även i detta hänseende av styrelsens förslag, förutsatt, att kostnaderna för mera omfattande renoveringsarbeten å befintliga vägbeläggningar i fortsättningen skola få påföras det särskilda vägbeläggningsanslaget.

Utskottet vill till en början i anledning av vad överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet anfört framhålla angelägenheten av att vägunderhållet bedrivs i en mot behoven svarande omfattning. Detta har uppenbarligen icke kunnat ske under de senaste åren. Bidragande orsaker ha varit bristen på materiel och arbetskraft. Utskottet har under nästföregående punkt framhållit önskvärdheten av åtgärder, ägnade att i större omfattning tillgodose vägväsendets behov av arbetskraft. Med hänsyn till den kapitalförstöring, som blir en följd av ett alltför långtgående eftersättande av underhållsarbetena och mindre förbättrings- och förstärkningsarbeten, synas allvarliga ansträngningar böra göras för att söka tillgodose vägväsendets behov i nu angivna hänseende.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens äskanden i fråga om vägunderhållet möjliggöra en viss mindre ökning av underhållsarbetena i förhållande till dem som beräknas komma till utförande under innevarande budgetår. Departementschefen har tillstyrkt styrelsens medelsäskanden. Utskottet finner anslagsökningen — 13,8 miljoner kronor, därav emellertid 7,7 miljoner kronor motsvara beräknade löne- och prisstegringar — väl motiverad och har förtynt intet att erinra mot bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Vägunderhållet* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 134 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

11:o) **Projektering av vägar och broar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, s. 40 och 41), vilket innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår till förevarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Projektering av vägar och broar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

12:o) **Nyanläggning av bygdevägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, s. 41—44) föreslagit riksdagen att till *Nyanläggning av bygdevägar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Beträffande de enbart för det statliga vägväsendet avsedda egentliga vägbyggnadsanslagen har medelstillgången och medelsförbrukningen under budgetåren 1943/44—1947/48 uppgått till de belopp i miljoner kronor, som framgå av följande sammanställning.

A n s l a g	Nyanläggning av bygdevägar	Nyanläggning av ödebygdevägar	Byggande av huvudvägar	Ombyggnad av bygde- och ödebygdevägar	Förstärkning och förbättring av vägar	Summa
Anvisat 1943/44	2,0	0,6	3,75	1,25	—	7,6
» 1944/45	2,0	1,0	3,9	1,7	—	8,6
» 1945/46	4,0	1,8	5,8	3,0	—	14,6
» 1946/47	8,5	3,3	10,5	5,7	7,0	35,0
Summa	16,5	6,7	23,95	11,65	7,0	65,8
Den 1 januari 1944 från tidigare anslag överförd reservation.....	c:a 2,8	c:a 1,2	c:a 5,3	c:a 2,3	—	c:a 11,6
Totalt anvisat 1943/44—1946/47 inkl. reservation	» 19,3	» 7,9	» 29,25	» 13,95	7,0	» 77,4
Härav förbrukat under budgetåren 1943/44—1946/47	» 6,4	» 3,2	» 6,65	» 4,55	1,9	» 22,7
Icke förbrukat behållning den 30 juni 1947	» 12,9	» 4,7	» 22,6	» 9,4	5,1	» 54,7
Anvisat 1947/48	9,5	4,5	11,0	6,8	12,2	44,0
Vid ingången av budgetåret 1947/48 disponibla medel.....	c:a 22,4	c:a 9,2	c:a 33,6	c:a 16,2	17,3	c:a 98,7

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller att, även om en förbättring i läget på arbetsmarknaden skulle inträda under budgetåret 1948/49, redan nu tillgängliga medel torde medgiva ett relativt omfattande vägbyggnadsprogram för detta budgetår. Med hänsyn härtill har styrelsen funnit det ändamålsenligt att frångå de hittills tillämpade allmänna principerna för automobilskattemedlens fördelning och temporärt föreslå en forskjutning av medel för egentliga väg- och brobyggnader till förmån för i första hand nya vägbeläggningar. Sålunda äskar styrelsen under anslaget till Vägbeläggningar ett belopp av 50 miljoner kronor för budgetåret 1948/49 mot anvisade 25 miljoner kronor för innevarande budgetår. Styrelsen säger sig härvid hava särskilt beaktat det förhållandet att beläggningar kräva relativt liten insats av manuell arbetskraft såväl vid beläggningarnas utförande som vid deras underhåll. Härigenom skulle enligt styrelsens uppfattning viss arbetskraft successivt kunna frigöras från vägunderhållet till förmån för andra angelägna arbetsuppgifter inom väg-väsendet.

Vid äskandet av medel för nyanläggningar och ombyggnader av vägar har styrelsen utgått från, att de den 30 juni 1947 förefintliga reservationerna å anslagen komma att vara bundna vid vissa i de fastställda flerårsplanerna ingående företag. För att de fastställda planerna icke skola rubbas i vad avser åren 1948 och 1949 böra därför, anser styrelsen, medel för budgetåret 1948/49 anvisas i sådan omfattning, att dessa belopp jämte redan anvisade medel för budgetåret 1947/48 svara mot de belopp, varå flerårsplanerna för åren 1948 och 1949 äro baserade.

Härutöver böra enligt styrelsens mening medel i vad avser anslagen till Byggande av huvudvägar och Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar anvisas i sådan omfattning, att anslagen lämna tillgång för utförande av erforderliga tillfarter till sådana broar, till vilka byggnadsmedel redan anvisats eller beräknas bli anvisade för nästkommande budgetår. Av i propositionen närmare angivna skäl har styrelsen i förevarande sammanhang också gjort framställning om uppskov till ingången av år 1949 med den nu förestående revideringen av gällande fyraårsplaner för nyanläggning, omläggning och förbättring av bygdevägar och ödebygdsvägar.

Vad beträffar anslaget till Nyanläggning av bygdevägar för nästa budgetår gör styrelsen hemställan om anvisande av 5,5 miljoner kronor för detta ändamål.

Departementschefen har i förevarande sammanhang anfört följande.

Under punkten 9 har jag föreslagit, att av de till 210 miljoner kronor beräknade automobilskattemedelsinkomsterna för budgetåret 1948/49 skulle sammanlagt 191 200 000 kronor disponeras för medelsanvisningar till de å riksstaten under rubriken Vägunderhåll och vägbyggnader angivna anslagsändamålen. Vid bifall härtill och under förutsättning att, såsom föreslagits under punkterna 10 och 11, till Vägunderhållet och till Projektering av vägar och broar anvisas 134 000 000 kronor respektive 800 000 kronor samt att — i enlighet med i det följande framlagda förslag — under anslagsrubrikerna Bidrag till städer och samhällen för tillhandahållande av mark m. m., Bidrag till underhåll av vägar och gator, Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar samt Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten anvisas sammanlagt 13 000 000 kronor, skulle härvid återstå ett belopp av 43 400 000 kronor att fördelas mellan övriga här ifrågakvarande anslag, nämligen de egentliga vägbyggnadsanslagen, anslaget till förstärkning och förbättring av vägar, bidragsanslaget till byggande av vägar och gator, bidragsanslagen till enskild vägghållning samt vägbeläggnings-, stensättnings- och brobyggnadsanslagen. Medelsanvisningen för innevarande budgetår å dessa anslag uppgick till sammanlagt 104 800 000 kronor, och väg- och vattenbyggnadsstyrelsens nu föreliggande anslagsäskanden för samma ändamål avse totalt ett belopp av 117 000 000 kronor.

Den nyss angivna anslagsramen av 43 400 000 kronor medger uppenbarligen icke en medelstillsdelning av tillnärmelsevis den omfattning, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen räknat med. Den förnyade avvägning mellan olika anslagsändamål som således nu är nödvändig bör enligt min mening ske med utgångspunkt från förhållandet mellan redan disponibla medel och den beräknade medelsförbrukningen under nästa budgetår på de olika anslagen. Vid en sådan jämförelse har jag funnit mig böra föreslå, att de anslag, å vilka de under innevarande budgetår disponibla medlen — även vid en viss utvidgning av verksamheten — kunna beräknas täcka medelsförbrukningen icke blott under detta utan även under nästa budgetår, upptagas allenast med formella belopp, förslagsvis av 100 000 kronor. Att för närvarande hopa ytterligare medel på dessa anslag, där de ändock icke skulle komma till praktisk användning inom avsedd tid, synes icke befogat — i varje fall icke därest större utsikt finnes att omedelbart nyttiggöra medlen för andra i och för sig angelägna anslagsändamål. Jag åsyftar härvid i främsta rummet vägbeläggningsarbetena. Dessa arbeten, vilka kräva jämförelsevis små insatser av arbetskraft och kunna utföras relativt snabbt, beräknas i många fall kunna

giva betydande vinster icke blott för vägtrafiken i form av minskad bensinförbrukning och minskat slitage m. m. utan även för den statliga väghållningen genom minskning i vägunderhållskostnaderna och i behovet av arbetskraft för underhållet. Av denna anledning har nyligen byggnadstillstånd meddelats för hela det arbetsprogram på 25 miljoner kronor, som inrymmer i det för innevarande budgetår anvisade vägbeläggningsanslaget. Därjämte har byggnadstillstånd också lämnats för de arbeten, till vilka medel beräknats för innevarande budgetår under anslaget till Förstärkning och förbättring av vägar och vilka delvis avse förarbeten för beläggningar. Såvitt nu kan bedömas torde åtminstone vägbeläggningsanslaget komma att förbrukas under loppet av år 1948. Även för vägförstärkningsanslagets del synas förutsättningar föreligga för en ökad medelsförbrukning. Med hänsyn härtill böra dessa båda anslag ställas i främsta rummet för tilldelning av ytterligare medel.

De anslag, vilka med här angivna utgångspunkter böra för nästa budgetår upptagas med formella belopp, äro enligt departementschefens mening i första hand anslagen till Nyanläggning av bygdevägar, Nyanläggning av ödebygdevägar, Byggande av huvudvägar, Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar, Stensättning av vägar samt Byggande av broar. Beträffande medelsförbrukningen under budgetåret 1946/47 och de under innevarande budgetår disponibla medlen å dessa anslag hänvisar departementschefen till en under punkten 9 återgiven sammanställning, av vilken bland annat framgår att de vid utgången av budgetåret 1946/47 å anslagen kvarvarande reservationerna uppgå till respektive 12,9, 4,7, 22,6, 9,4, 5,1 och 19,8 miljoner kronor, medan för samma ändamål under innevarande budgetår äro anvisade ytterligare respektive 9,5, 4,5, 11,0, 6,8, 1,3 och 15,0 miljoner kronor. Departementschefen framhåller vidare, att de för innevarande budgetår anvisade medlen å ifrågavarande anslag till stor del icke fördelats mellan länen, varför möjlighet finnes för Kungl. Maj:t att av denna reserv fördela ytterligare medel, i den mån de tillgängliga medlen i något län visa sig kunna förbrukas.

I anslutning härtill anför departementschefen följande.

Även beträffande bidragsanslagen till byggande av vägar och gator samt till underhåll och byggande av enskilda vägar är, såsom framgår av den nyssnämnda sammanställningen, medelstillgången mycket riklig i förhållande till medelsförbrukningen under det sistförflutna budgetåret. Några särskilda skäl att antaga att utgifterna å dessa anslag komma att bli avsevärt större under den närmaste framtiden synas icke för närvarande föreligga. Då de nu tillgängliga medlen å anslagen till större delen äro disponerade genom olika bidragsbeslut och ändringar av dessa dispositioner icke lämpligen kunna ske, torde emellertid i förevarande fall ytterligare medel böra i viss utsträckning anvisas.

Vad angår väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om uppskov med revideringen av gällande fyraårsplaner till ingången av år 1949, föreslår jag att — därest riksdagen icke uttalar erinran häremot — på Kungl. Maj:t får ankomma att meddela föreskrifter om sådant uppskov.

I enlighet med vad jag i det föregående anför föreslår jag, att anslaget till Nyanläggning av bygdevägar för nästa budgetår uppföres med 100 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Mannerskantz* och

Bergh (I: 108) och den andra inom andra kammaren av herr *Sveningsson m. fl.* (II: 189), i vilka hemställts, att riksdagen måtte bestämma preciserade belopp för de till vägunderhåll och vägbyggnader i sjätte huvudtiteln under punkterna 12, 13, 14, 15, 23 och 24 föreslagna reservationsanslagen och att denna princip även i framtiden skall tillämpas.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet hänvisa till motionen I: 108.

Utskottet har under punkten 9:o förordat att det totala beloppet av för budgetåret 1948/49 beräknade automobilskattemedel — bortsett från den extra beskattning av biltrafikväsendet som årets riksdag beslutat — skall fördelas å de anslag som enligt gällande grunder avräknas mot automobilskattemedlen. Dessa medel beräknas för budgetåret 1948/49 komma att uppgå till 210 miljoner kronor mot 245 miljoner kronor för innevarande budgetår. Sedan från automobilskattemedlen avräknats de belopp som enligt gällande regler skola tillgodoföras anslag under nionde och elfte huvudtitlarna, tillhopa 1 394 000 kronor, återstå till fördelning å anslag under sjätte huvudtiteln 208 606 000 kronor. Enligt av utskottet i det föregående förordade förslag erfordras för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vägförvaltningarna, de lokala vägnämnderna m. m., till vägunderhållet och till projektering av vägar och broar sammanlagt 149 899 500 kronor. I det följande avser utskottet att tillstyrka förslag med avseende å anslagen till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, till statens bilinspektion, till statens väg-institut och till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, som innebära ianspråktagande av automobilskattemedel intill ett belopp av 2 113 000 kronor. Kungl. Maj:t har vidare föreslagit riksdagen till statens biltrafiknämnd i avbidan på särskild proposition beräkna tillhopa 246 500 kronor. Till fördelning å de egentliga väganslagen — bortsett från anslagen till vägunderhåll och projekteringsverksamhet — skulle sålunda återstå (210 000 000 — 1 394 000 — 149 899 500 — 2 113 000 — 246 500 =) 56 347 000 kronor. Departementschefen har under dessa anslag förordat anvisande av 56 400 000 kronor.

Av den nu lämnade redogörelsen framgår att, vid bifall till departementschefens förslag i fråga om anslagen till vägväsendet, samtliga för budgetåret 1948/49 beräknade automobilskattemedel i själva verket fördelats å ifrågakommande anslag under sjätte huvudtiteln. Utskottet kan därför icke dela den i motionerna I: 108 och II: 189 uttalade uppfattningen att Kungl. Maj:ts förslag med avseende å fördelningen av automobilskattemedlen beträffande vissa i motionerna angivna anslag skulle innebära en fullmakt för Kungl. Maj:t att efter eget skön få företaga en förnyad avvägning av automobilskattemedlens användning. Det är riktigt, att departementschefen beträffande vissa anslag med hänsyn till storleken av under anslagen förefintliga reservationer förordat anvisande av allenast mindre såsom »formella» betecknade belopp av 100 000 kronor. Enligt utskottets mening kommer, vid bifall till Kungl.

Maj:ts förslag, till Kungl. Maj:ts eller underlydande myndighets förfogande under här avsedda anslag att stå allenast summan av vid ingången av budgetåret 1948/49 under anslagen förefintliga reservationer och de för samma budgetår anvisade beloppen, de senare för ett vart av anslagen uppgående till 100 000 kronor.

Den i motionerna I:108 och II:189 förordade omprövningen av fördelningen av de för budgetåret 1948/49 beräknade automobilskattemedlen skulle enligt utskottets uppfattning i sak innebära att i motionerna avsedda anslag — anslagen till nyanläggning av bygdevägar, nyanläggning av ödebygdsvägar, byggande av huvudvägar, ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar, stensättning av vägar och byggande av broar — skulle inom ramen för automobilskattemedlen uppräknas på bekostnad av övriga anslag. Härutinnan får utskottet framhålla följande.

Departementschefen har — under hänvisning till att automobilskattemedlen för nästa budgetår beräknats komma att minska med omkring 45 miljoner kronor — ansett att avvägningen mellan olika anslagsäskanden bör ske under hänsynstagande till storleken av de under de olika anslagen förefintliga reservationerna och den beräknade medelsförbrukningen under nästa budgetår. Utskottet finner för sin del denna inställning under nu rådande förhållanden med avseende å materiel och arbetskraft vara i princip riktig. Departementschefen har med utgångspunkt från angivna princip föreslagit, att förenämnda anslag, å vilka de under innevarande budgetår disponibla medlen — även vid en viss utvidgning av verksamheten — kunna beräknas täcka medelsförbrukningen icke blott under detta utan jämväl under nästa budgetår, skola upptagas med allenast 100 000 kronor. Då i statsverkspropositionen redovisade uppgifter icke omfatta storleken av de medel, som under budgetåren 1947/48 och 1948/49 beräknas kunna förbrukas under nu ifrågavarande anslag, har utskottet från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen införskaffat uppgift härom. Med ledning av dessa uppgifter har följande sammanställning utarbetats.

Anslag	Beräknad medelsförbrukning budgetåret 1947/48	Beräknad reservation ^{so/6} 1948	Beräknad medelsförbrukning budgetåret 1948/49	Beräknad reservation ^{so/6} 1949
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
Nyanläggning av bygdevägar	6,5	15,9	6,5	9,4
Nyanläggning av ödebygdsvägar	3,3	5,9	3,3	2,6
Byggande av huvudvägar	7,4	26,2	7,4	18,8
Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar	4,7	11,5	4,7	6,8
Stensättning av vägar	1,8	5,0	1,3	3,7
Byggande av broar	10,1	24,7	10,1	14,6

Av sammanställningen framgår, att mycket betydande reservationer — beträffande samtliga de anslag, som nu förordas skola anvisas med allenast 100 000 kronor, väsentligt överstigande för innevarande budgetår anvisade

belopp — beräknas föreligga den 30 juni 1948. Vid sådant förhållande och då, såsom departementschefen framhållit, större utsikt finnes att omedelbart nyttiggöra automobilskattemedlen för andra, i och för sig mer angelägna anslagsändamål — särskilt vägbeläggningsarbeten, som kräva relativt små insatser av arbetskraft, som kunna utföras relativt snabbt och som för framtiden äro ägnade minska behovet av arbetskraft för vägunderhållsarbeten — finner sig utskottet sakna anledning förorda annan fördelning av automobilskattemedlen å anslagen till vägunderhåll och vägbyggnader än den Kungl. Maj:t föreslagit.

Departementschefen har framhållit, att de för innevarande budgetår under nu förevarande anslag anvisade medlen till stor del icke fördelats mellan länen, varför möjlighet förefunnes för Kungl. Maj:t att ur förefintlig reserv fördela ytterligare belopp, i den mån tillgängliga medel i något län skulle visa sig vara otillräckliga. Utskottet vill i anslutning härtill framhålla, att därest till grund för anslagsfördelningen mellan länen kommer att läggas huvudsakligast tillgången på arbetskraft, vissa län kunna komma att i det långa loppet intaga en gynnad ställning. Utskottet finner i likhet med departementschefen förklarligt att i nuvarande läge tillgängliga anslagsmedel utnyttjas där förutsättningar för deras förbrukande föreligga. Utskottet vill emellertid giva uttryck åt den uppfattningen att, sedan mera normala förhållanden inträtt, ett tillrättaläggande av sålunda av exceptionella förhållanden betingade temporära förskjutningar i den normalt på behovsprövning beroende fördelningen av tillgängliga anslagsmedel bör åvägabringas.

Vad departementschefen anfört i fråga om uppskov med revidering av gällande fyraårsplaner har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet under förevarande punkt hemställa,

- a) att riksdagen må till *Nyanläggning av bygdevägar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen,
- b) att motionerna I:108 och II:198 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

13:o) Nyanläggning av ödebygdsvägar. Under hänvisning till vad utskottet tidigare under punkt 12:o anfört får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, s. 45), hemställa,

att riksdagen må till *Nyanläggning av ödebygdsvägar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

14:o) Byggande av huvudvägar. Under hänvisning till vad utskottet tidigare under punkt 12:o anfört får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14, s. 45 och 46), hemställa,

att riksdagen må till *Byggande av huvudvägar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

15:o) **Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar.** Under hänvisning till vad utskottet tidigare under punkt 12:o anfört får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, s. 46), hemställa,

att riksdagen må till *Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

16:o) **Förstärkning och förbättring av vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, s. 46 och 47) föreslagit riksdagen att till Förstärkning och förbättring av vägar för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 12 200 000 kronor.

Beträffande väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskanden för ifrågasvarande ändamål har *departementschefen* anfört följande.

De arbeten, för vilka förevarande anslag är avsett, utföras i regel i väg- och vattenbyggnadsverkets egen regi och äro ofta i arbetsorganisatoriskt hänseende sammankopplade med vägunderhållsarbetet. Såsom jag meddelat under punkten 12, har byggnadstillstånd nyligen lämnats för utförande av förstärknings- och förbättringsarbeten å vägarna till en sammanlagd kostnad av 12,2 miljoner kronor. Detta tillstånd är icke — såsom i tidigare fall skett — begränsat enbart till vid vägväsendet stadigvarande anställda underhållsarbetare utan gäller även den arbetskraft i övrigt som arbetsmarknadskommissionen kan ställa till förfogande. Jag räknar därför med att det skall bli möjligt att disponera ytterligare arbetskraft för hithörande ändamål. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 15 000 000 kronor, därav 8 000 000 kronor till förarbeten för beläggningar och 7 000 000 kronor till diverse standardförbättringsarbeten. Med hänsyn dels till den å anslaget föreliggande reservationen, som vid ingången av budgetåret uppgick till cirka 5,1 miljoner kronor, dels till den begränsning av det av styrelsen äskade anslaget till vägbeläggningar, som jag i det följande kommer att föreslå, anser jag emellertid en medelsanvisning av 5 000 000 kronor i nuvarande läge böra kunna vara till fyllest.

Utskottet får, under hänvisning jämväl till vad utskottet under punkterna 9:o), 10:o) och 12:o) anfört, hemställa,

att riksdagen må till *Förstärkning och förbättring av vägar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

17:o) **Bidrag till städer och samhällen för tillhandahållande av mark m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 17, s. 47 och 48) föreslagit riksdagen att till Bidrag

till städer och samhällen för tillhandahållande av mark m. m. för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

För detta ändamål ha anvisats för budgetåret 1943/44 50 000 kronor samt för vart och ett av budgetåren 1944/45—1946/47 100 000 kronor. Vid innevarande budgetårs ingång kvarstod å anslaget en behållning av cirka 285 000 kronor. Beträffande anslagets ändamål och reglerna för dess disposition har en redogörelse lämnats i 1944 års statsverksproposition.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelar, att anledningen till att endast en ringa del av anslaget hitintills förbrukats varit dels den ringa vägbyggnadsverksamheten under senare år, dels att framställningar om bidrag i regel inkomma först sedan företagen påbörjats eller slutförts. Enligt styrelsens beräkningar komma emellertid å anslaget kvarstående medel att så gott som helt tagas i anspråk för bidrag till redan utförda eller för närvarande pågående företag. Med ledning av från vägförvaltningarna infordrade uppgifter beräknar styrelsen, att för budgetåret 1948/49 skulle behöva anvisas 600 000 kronor för här ifrågakommande ändamål.

Departementschefen har, under hänvisning till av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämnade ytterligare upplysningar rörande anslagsbehovet, uttalat sig för att anslaget borde begränsas till 400 000 kronor.

Utskottet får, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må till *Bidrag till städer och samhällen för tillhandahållande av mark m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

18:o) **Bidrag till underhåll av vägar och gator.** Kungl. Maj:t har (punkt 18, s. 48 och 49) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 12 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 7 450 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen räknar för budgetåret 1948/49, d. v. s. arbetsåret 1948, med en betydande ökning av underhållsanslaget. Denna ökning beror i första hand på det förhållandet, att anslaget sedan år 1944 icke omräknats med hänsyn till de förändringar, som inträtt dels beträffande trafikens omfattning, dels beträffande löne- och prisnivån. När där för en omräkning av underhållskostnaderna skall ske i samband med att styrelsen fastställer ny underhållsberäkning för respektive städer och samhällen beträffande fyraårsperioden 1948—1951, kommer den successiva ökning av trafiken och av arbetslöner m. m., som pågått under åren 1944—1947, att på en gång påverka underhållsanslaget.

Med ledning av motorfordonsbeståndets och trafikens utveckling beräknar styrelsen trafiken under år 1948 till cirka 150 % av 1936 års trafik, vilket skulle motsvara cirka 300 % av 1944 års trafik. Med hänsyn till att underhållsberäkningen fastläses för en period, som sträcker sig ytterligare tre år framåt i tiden, anser styrelsen, att man vid anslagsberäkningen bör räkna med ett något högre genomsnittsvärde för trafiken än som antagits för år 1948. Löne- och prisnivån för här ifrågavarande arbeten under år 1947 uppvisar en ökning jämfört med 1944 års nivå av cirka 30 %. Med hänsyn till svårigheten att ställa någon prognos för den fortsatta utvecklingen har anslagsberäkningen grundats på 1947 års löne- och prisnivå. En viss ökning av anslaget har även förutsetts för trafikräkningar samt en vidgad användning av ljustrafiksignaler.

Under nu angivna förutsättningar och med ledning av erfarenheter från underhållet i städerna och samhällena under perioden 1944—1947 beräknar styrelsen anslaget för budgetåret 1948/49 till 12,2 miljoner kronor. Av den ökning detta anslagsbelopp utvisar, jämfört med anslaget för budgetåret 1944/45, utgöra cirka 1,1 miljon kronor kostnad för nytillkomna vägar och gator, cirka 2,2 miljoner kronor merkostnader på grund av trafikökning och cirka 2,2 miljoner kronor merkostnader på grund av den ändrade löne- och prisnivån.

Departementschefen har utan erinran godtagit väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsberäkning.

Utskottet får, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 12 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

19:0) **Bidrag till byggande av vägar och gator.** Kungl. Maj:t har (punkt 19, s. 49—51) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

För ändamålet ha för budgetåren 1944/45—1947/48 anvisats reservationsanslag av respektive 2, 2,5, 8 och 10 miljoner kronor. Enligt nu gällande bestämmelser utgår för byggande av allmän väg och iordningställande av för biltrafiken viktig gata, i mån av tillgång å därtill anslagna medel, statsbidrag med 95 % till städer och samhällen, som äro väghållare. Bidragen utgå enligt en fördelningsplan, som efter länsstyrelsernas hörande upprättas och fastställas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för tvåårsperioder.

Med hänsyn till rådande läge på arbetsmarknaden och till följd därav uppkomna reservationer anser sig *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, trots det stora behovet av medel för här ifrågavarande slag av arbeten, böra begränsa sitt anslagsäskande till för innevarande budgetår anvisat belopp eller 10 miljoner kronor.

Departementschefen har anfört följande.

Anslaget till bidrag till byggande av vägar och gator är för innevarande budgetår anvisat med 10 000 000 kronor. Därjämte kvarstår från föregående budgetår en behållning av cirka 10 600 000 kronor. Nettoutgiften å anslaget uppgick under budgetåret 1946/47 till ungefär 2 481 000 kronor.

Av de i 1946—1947 års fördelningsplan upptagna företagen, motsvarande en statsbidragskostnad av 13 000 000 kronor, beräknas vid utgången av år 1947 ha utförts arbeten endast för en statsbidragstilldelning av cirka 6 400 000 kronor. Dessutom ha under samma period utförts arbeten i förskott å kommande program, motsvarande i statsbidrag cirka 1 600 000 kronor. De under perioden utförda arbetena skulle alltså totalt motsvara en statsbidragstilldelning av cirka 8 000 000 kronor.

För budgetåret 1948/49 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskat ett belopp av 10 000 000 kronor. Med hänsyn till storleken av förefintliga reservationsmedel å anslaget och då detta anslag i likhet med de övriga väganslagen bör hållas inom ramen för de beräknade automobilskattemedelsinkomsterna, har jag funnit mig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår begränsas till 5 000 000 kronor. Jag vill i detta sammanhang förutskicka, att jag i det följande kommer att föreslå, att anslaget till Vägbeläggningar får tagas i anspråk även för bidrag till beläggningsarbeten i städer och samhällen som äro väghållare.

Utskottet får, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

20:o **Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 20, s. 51—53) föreslagit riksdagen att till Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Till förevarande ändamål ha för budgetåren 1943/44—1947/48 anvisats reservationsanslag av respektive 1 100 000, 2 180 000, 2 900 000, 3 215 000 och 4 000 000 kronor. Enligt budgetredovisningen uppgår reservationen å anslaget per den 30 juni 1947 till ungefär 2 425 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har, med utgångspunkt från av länsstyrelserna lämnade uppgifter, beräknat anslagsbehovet för nästkommande budgetår till 4 200 000 kronor. Om anvisande av detta belopp gör styrelsen hemställan.

Departementschefen har anfört följande.

Enligt budgetredovisningen för budgetåret 1946/47 uppgick behållningen per den 30 juni 1947 å anslaget till Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. till cirka 2 425 000 kronor. Härav utgjorde cirka 232 000 kronor ofördelad behållning hos Kungl. Maj:t. Hos länsstyrelserna skulle alltså finnas reservationer å sammanlagt (2 425 000—232 000) 2 193 000 kronor. I väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita meddelas emellertid, att dessa reservationer enligt av länsstyrelserna lämnade uppgifter skulle uppgå endast till cirka 1 900 000 kronor. En ytterligare undersökning har därför gjorts i denna

fråga, varvid framkommit att reservationerna hos länsstyrelserna enligt numera föreliggande uppgifter skulle uppgå till sammanlagt 2 015 000 kronor, därav 545 000 kronor som icke disponerats för bidragstilldelning. Om dessa siffror äro riktiga, torde skillnaden mellan den på budgetredovisningen grundade siffran av 2 193 000 kronor och nyssnämnda siffra av 2 015 000 kronor bero på att vissa utgifter för underhållsbidrag i länsstyrelsernas kassa-bokföring felaktigt påförts annat anslag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår kan sammanfattas på följande sätt.

	Kronor
Egentligt underhållsbidrag för år 1948 till de vägar, vilka redan ingå i bidragssystemet	3 480 000
Egentligt underhållsbidrag för år 1948 till vägar, vilka skola intagas i bidragssystemet från och med detta år	675 000
Iståndsättningsbidrag till sistnämnda vägar	795 000
	Säger 4 950 000
Avgår:	
Beräknade besparingar å nyssnämnda belopp	250 000
Befintlig ofördelad behållning å anslaget	500 000
	750 000
	Anslagsbehov kronor 4 200 000

Det beräknade nytillskottet av bidragsberättigade vägar uppgår enligt styrelsens kalkyl till 3 630 km eller 140 km mer än tillskottet av nya vägar för år 1947.

Styrelsens beräkning har icke givit mig anledning till annan erinran än att jag — med hänsyn till den odisponerade behållning av 545 000 kronor, som enligt numera föreliggande uppgifter fanns hos länsstyrelserna vid ingången av budgetåret 1947/48 — anser att anslaget storlek utan någon väsentlig rubbning av styrelsens bidragsplan bör kunna begränsas till det för innevarande budgetår anvisade beloppet av 4 000 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft två lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gustav Emil Andersson* (I: 72) och den andra inom andra kammaren av herr *Svensson* i Vä *m. fl.* (II: 131), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning angående införande av statsbidrag till anskaffande av vägmaskiner, som inköpas av kommun eller ekonomisk förening för att användas till underhåll av enskilda vägar.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionen II: 131.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag med avseende å storleken av det anslag som till förevarande ändamål äskas för nästa budgetår.

Vad härefter angår det i motionerna I: 72 och II: 131 framställda förslaget att utredning måtte verkställas angående införande av statsbidrag till anskaffande av vägmaskiner får utskottet erinra att statsutskottet vid 1946 års riksdag i anledning av motioner i liknande syfte framhöll, att då

enskilda väghållare hos vägförvaltningarna kunde till självkostnadspris förhyra vägmaskiner det icke syntes tillrådligt att införa en ny bidragsform, innan praktisk erfarenhet vunnits rörande den ifrågasatta verksamheten. Riksdagen beslöt att motionerna icke skulle till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Erfarenheterna synas emellertid giva vid handen att den av utskottet antydda vägen icke är praktiskt framkomlig med hänsyn såväl till att vägförvaltningarna icke kunna i erforderlig omfattning och på lämplig tid utlåna sina maskiner som till att dessa mindre väl lämpa sig för vägarbeten, varom här är fråga.

Ett ökat utnyttjande av maskinell utrustning för vägarbetena är uppenbarligen att förorda såväl med hänsyn till angelägenheten att i möjligaste mån begränsa anspråken på arbetskraft som i syfte att förbilliga och rationalisera vägarbetena. Det är emellertid uppenbart att anskaffningen av erforderliga maskiner ekonomiskt kommer att ställa stora anspråk på de enskilda väghållarna. Det är möjligt att en dylik anskaffning icke kan påräknas i någon större utsträckning med mindre statsbidrag kan erhållas till täckande av någon del av anskaffningskostnaden. Det synes därför utskottet motiverat att den av motionärerna förordade utredningen kommer till stånd. En dylik utredning bör givetvis bedrivas helt förutsättningslöst. Vid utredningen synas böra beaktas jämväl frågor av mer organisatorisk art, t. ex. avseende vilka organisationer som skola kunna erhålla bidrag, om särskilda föreskrifter böra meddelas om central anskaffning av maskinerna genom vägförvaltningarna, om kontrollåtgärder kunna befinnas erforderliga i fråga om maskinparkens användning m. m.

Utskottet får under åberopande av det anförda hemställa,

att riksdagen må

a) till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) i anledning av motionerna I: 72 och II: 131 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande införande av statsbidrag till anskaffande av vägmaskiner för underhåll av enskilda vägar.

21:o) **Bidrag till byggande av enskilda vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 21, s. 53—56) föreslagit riksdagen att till Bidrag till byggande av enskilda vägar för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 3 800 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels en inom andra kammaren av herr *Sveningsson m fl.* väckt motion (II: 253), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att anvisa ett till

5 000 000 kronor förhöjt anslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, till bidrag till byggande av enskilda vägar ävensom att ändra vederbörande författningsbestämmelse så, att enskilt vägbyggnadsföretag i avbidan på anslag må kunna igångsättas omedelbart sedan bidragsansökningen konstaterats äga alla förutsättningar för dess beviljande, varom förhandsbesked skall lämnas sökanden av vederbörande myndighet,

dels en inom andra kammaren av herr *Sveningsson* väckt motion (II: 254), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att höja den statliga bidragsprocenten vid byggande, iståndsättande och underhåll av enskild väg till 80 % av den beräknade kostnaden.

Till ifrågavarande ändamål ha för de senaste fem budgetåren anvisats reservationsanslag av respektive 600 000, 1 200 000, 2 500 000, 3 200 000 och 5 000 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller bland annat, att anslaget på grund av redan fattade bidragsbeslut kommer att för budgetåret 1948/49 vara bundet med ett belopp av cirka 2 700 000 kronor. Därest nya företag i fortsättningen skola kunna påbörjas i samma utsträckning som innevarande budgetår, beräknar styrelsen för budgetåret 1948/49 ett anslagsbehov av 5 800 000 kronor. Med hänsyn dels till behovet av medel å övriga anslag som skola avräknas mot automobilskattemedlen och dels till förefintliga reservationer anser sig emellertid styrelsen böra inskränka sitt anslagsäskande att motsvara ett nybyggnadsprogram av ungefär samma omfattning som under budgetåret 1946/47 eller för cirka 1 700 000 kronor. Anslaget skulle därvid komma att uppgå till (2 700 000 + 1 700 000) 4 400 000 kronor.

Efter att ha erinrat om att på uppdrag av Kungl. Maj:t och delvis i anslutning till vissa vid 1947 års riksdag motionsvis väckta frågor en utredning igångsatts rörande behovet av och formerna för en ändring i grunderna för statsbidrag till enskild väghållning, har *departementschefen* ytterligare anfört följande.

Till bidrag till byggande av enskilda vägar stå för innevarande budgetår till förfogande ett belopp av sammanlagt cirka 11 150 000 kronor, varav cirka 6 150 000 kronor utgöra kvarstående medel från förra budgetåret. Nettoutgiften å anslaget uppgick under sistnämnda budgetår till cirka 1 760 000 kronor. Såsom framgår av dessa siffror råder även på förevarande område en avsevärd disproportion mellan medelstillgången och den verkliga investeringsvolymen. Enligt min mening föreligga skäl för att nu åtminstone i någon mån söka anpassa anslagets storlek till det faktiska medelsbehovet. Jag vill därför förorda, att länsstyrelserna vid beviljande av statsbidrag i fortsättningen också undersöka och beakta vid vilken tidpunkt de ifrågasatta byggnadsföretagen kunna beräknas komma till utförande. Eftersom hit hörande arbeten åtminstone i vissa fall utföras av intressenterna själva, bör den här rekommenderade principen även kunna få den effekten att stimulera vederbörande till att påskynda igångsättandet av arbetet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit att anslaget för nästa budgetår anvisas med 4 400 000 kronor. Härav beräknas 2 700 000 kronor

erfordras för fortsättnings- och slutbidrag till företag, vilka delvis redan erhållit bidrag. Aterstoden, 1 700 000 kronor, är avsedd för bidrag till nya företag. Detta belopp överensstämmer till sin storlek med motsvarande medelsanvisning för budgetåret 1946/47.

Därest de nyss anförda synpunkterna på bidragsbeviljandet beaktas, synes en nedsättning av det av styrelsen äskade beloppet utan olägenhet kunna ske. Den övergång till en mera exakt anslagsberäkning, som jag sålunda här velat ifrågasätta, torde emellertid i avbidan på ytterligare erfarenhet böra ske successivt. Jag har härvid stannat vid att föreslå, att anslaget för nästa budgetår bestämmas till 3 800 000 kronor.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att skäl föreligga att söka anpassa storleken av förevarande anslag till det faktiska medelsbehovet. Under erinran att under anslaget för innevarande budgetår stå till förfogande omkring 11 150 000 kronor, ävensom att nettoutgifterna å anslaget under budgetåret 1946/47 uppgingo till omkring 1 760 000 kronor finner utskottet anledning saknas tillstyrka bifall till motionen II: 253, i vad densamma avser yrkande om höjt anslag. Utskottet får således i fråga om medelsanvisningens storlek tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

I motionen II: 253 har vidare hemställts, att riksdagen måtte besluta ändra gällande statsbidragsbestämmelser därhän att enskilt vägbyggnadsföretag i avbidan på anslag skall kunna igångsättas omedelbart sedan bidragsansökningen konstaterats äga alla förutsättningar för dess beviljande.

Enligt gällande bestämmelser må ej byggnadsbidrag utgå till arbete, som påbörjats innan statsbidrag beviljats, där ej särskilt tillstånd till brådskande arbetes utförande meddelats av länsstyrelse. Möjlighet föreligger sålunda redan nu att meddela förhandstillstånd i vissa fall. En vidgad rätt att påbörja vägbyggnadsföretag innan statsbidrag beviljats kan befaras medföra svårigheter för länsstyrelserna att fördela statsbidragsmedlen efter angelägenhetsgrad vid det tillfälle då bidragsmedlen bliva tillgängliga. Statsutskottet vid 1947 års riksdag har i anledning av motioner i enahanda syfte uttalat, att utskottet i dåvarande situation icke ansett sig böra tillstyrka bifall till vidtagande av här avsedda ändring av statsbidragsgrunderna. Utskottet finner icke skäl nu vara förebragta som tala för ett frångående av denna uppfattning. Utskottet kan sålunda icke heller tillstyrka bifall till motionen i denna del.

I motionen II: 254 har förslag framlagts om höjning av den statliga bidragsprocenten vid byggande, istandsättande och underhåll av enskild väg till 80 % av den beräknade kostnaden. Jämväl vid 1947 års riksdag väcktes motioner om höjning av bidragsprocenten. Statsutskottet framhöll i anledning av motionerna, att frågan om vidgat stöd åt den enskilda väghållningen var under utredning, varför utskottet icke ansåg sig kunna förorda bifall till motionerna. Utskottet fann emellertid önskvärt att berörda utredning be-
drefves med sådan skyndsamhet, att förslag i ämnet skulle kunna föreläggas 1948 års riksdag. Departementschefen har nu meddelat, att utredningen utvidgats att omfatta avsedda spörsmål, men att utredningsarbetet av olika

anledningar icke fortskridit så långt att förslag i ämnet kan föreläggas årets riksdag. Utskottet vill framhålla angelägenheten av att utredningen bedrivs med största möjliga skyndsamhet. Under hänvisning till vad sålunda förekommit får utskottet föreslå att berörda motion II: 254 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 253, i vad den avser anslagsberäkningen, till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 3 800 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) att motionen II: 253, i vad den icke berör anslagsberäkningen, icke må av riksdagen bifallas;

c) att motionen II: 254 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

22:o) **Vägbeläggningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 22, s. 56—59) föreslagit riksdagen att till Vägbeläggningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Efter vägväsendets förstatligande ha till vägbeläggningar anvisats anslag för budgetåren 1945/46—1947/48 å respektive 3, 4,8 och 25 miljoner kronor.

I samband med äskandet av medel till vägbeläggningar för nästa budgetår har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* föreslagit, att användningsområdet för ifrågavarande anslag utsträcker i vissa hänseenden.

Styrelsen påpekar till en början att anslaget enligt gällande föreskrifter icke är avsett för beläggningar i städer och samhällen som själva äro väghållare. För närvarande ha dessa städer och samhällen möjlighet att med statsbidrag finansiera beläggningar antingen genom företagets intagande i fördelningsplan eller genom bidrag ur underhållsanslaget till den årliga annuiteten. Härutöver kunna i mindre utsträckning bidrag erhållas ur anslaget till Stensättning av vägar. Av vissa skäl ha dock ifrågavarande finansieringsmöjligheter icke utnyttjats i någon större omfattning.

Vid upprättande av program för beläggningsarbeten på landsbygden med innevarande års anslag har styrelsen i flera fall ansett sig i programmet böra upptaga företag intill stadsgränserna. På delen mellan stadskärnan och stadsgränsen kommer i ett flertal fall vägen att kvarligga som grusväg, då styrelsen icke haft möjlighet att injämka denna del i fördelningsplanen eller i övrigt vidtaga åtgärder för företagets beläggning. Det är för övrigt, framhåller styrelsen, i många fall av praktiska skäl lämpligt att utföra beläggningar, som sträcka sig över stadsgränsen. Styrelsen har härigenom kommit till den uppfattningen, att anslaget till Vägbeläggningar bör på motsvarande sätt som gäller beträffande anslagen till Stensättning av vägar och

Byggande av broar disponeras för utförande av beläggningar jämväl av statsbidragsberättigade vägar och gator inom städer och samhällen som äro väghållare.

Styrelsen, som förutsatt att viss del av förevarande anslag skulle få disponeras för utförande på landsbygden av erforderliga ytbehandlingar och slitlager på äldre beläggningar, anser sig liksom föregående år böra framhålla de betydande fördelar som utförandet av vägbeläggningar innebär för trafiken och för vägunderhållet. Beträffande behovet av beläggning på allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator inom städer och samhällen som äro väghållare utvisar en inom styrelsen verkställd preliminär beräkning ett aktuellt behov av beläggning på sammanlagt 1 000 km vägar och gator, varav 540 km på huvudvägar eller huvudgator och 460 km på övriga statsbidragsberättigade vägar och gator. Kostnaderna för detta program beräknas exklusive förarbeten till cirka 40 miljoner kronor. I sina år 1946 avgivna petita har styrelsen beräknat att det då aktuella behovet av beläggningar på landsbygden motsvarade en kostnad av omkring 500 miljoner kronor. Ehuru detta behov borde tillgodoses snarast möjligt, har styrelsen — med hänsyn dels till läget på material- och arbetsmarknaden, dels till automobilskattemedlens beräknade storlek och avvägningen av dessa medels användning för olika ändamål — ansett sig böra för budgetåret 1948/49 stanna vid att äska ett belopp av 50 miljoner kronor till utförande av beläggningar.

Jämväl *överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet* ha i sin berättelse understrukit angelägenheten av att permanentbeläggning av de mera trafikerade vägarna sker med all den skyndsamhet som tillgång på material och arbetskraft gör möjligt.

Departementschefen har anfört följande.

För att något belysa den ekonomiska betydelsen av de för den närmaste framtiden aktuella vägbeläggningsarbetena har jag ansett mig böra i förevarande sammanhang sammanfattningsvis redogöra för resultatet av en inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen verkställd trafikekonomisk beräkning beträffande de beläggningsarbeten, vilka äro avsedda att utföras med anlitande av det för innevarande budgetår anvisade vägbeläggningsanslaget å 25 000 000 kronor. Kalkylen, som delvis grundar sig på amerikanska undersökningsresultat och erfarenhetssiffror, kan givetvis icke göra anspråk på att till alla delar vara fullt exakt men torde i varje fall ge en ungefärlig uppfattning om storleksordningen av de vinster man här kan räkna med. Enligt ifrågavarande kalkyl skulle det angivna beläggningsprogrammet komma att medföra en årlig besparing för vägtrafiken och vägunderhållet med sammanlagt 6 230 000 kronor, fördelat med 1 000 000 kronor på bensinförbrukning, 150 000 kronor på oljeförbrukning, 250 000 kronor på ringslitage, 2 670 000 kronor på bilreparationer, 1 000 000 kronor på avskrivningskostnader för motorfordon samt 1 160 000 kronor på vägunderhållskostnader. Den beräknade besparingen per år motsvarar cirka 24,5 % av anläggningsskapitalet, 25 000 000 kronor. Om detta kapital förutsättes skola förräntas efter 3 % och beläggningarna avskrivs på 15 år, blir nettobesparingen cirka 14 %. Vid vissa amerikanska undersökningar har påvisats att bilarnas reparationskostnader bliva genomsnittligt 20 % högre på grusvägar än på belagda vägar. Med utgångspunkt

bland annat från detta relationstal har i det nu förevarande fallet framräknats en besparing i arbetskraft per år av 200 årsverkstadsarbetare. För vägunderhållets del beräknas den årliga besparingen i arbetskraft uppgå till 90 årsarbetare.

I sina petita för budgetåret 1947/48 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgivit, att det skulle vara förenat med god ekonomi att utföra vägbeläggningsarbeten i sådan omfattning, att av landets vägnät cirka 25 000 km bliva försedda med enkla beläggningar och cirka 1 500 km med högklassiga beläggningar. Den totala kostnaden för ett sådant program har av styrelsen beräknats till 500 miljoner kronor.

För årets beläggningsprogram, vilket omfattar cirka 800 km vägar, föreligger, såsom tidigare nämnts under punkten 12, numera byggnadstillstånd. Beträffande detta tillstånd gäller samma villkor som i fråga om byggnadstillståndet för förstärknings- och förbättringsarbetena. Enligt vad jag inhämtat från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen väntas det bliva möjligt att anskaffa erforderliga kvantiteter asfalt eller andra bindemedel för nu ifrågakvarande beläggningsarbeten.

Såvitt för närvarande kan bedömas torde det med hänsyn framför allt till de växande materialsvärigheterna finnas ringa utsikt att, på sätt styrelsen förutsatt i sina nu föreliggande petita, utvidga beläggningsverksamheten under nästa år till det dubbla. Å andra sidan anser jag icke befogat att för nästa budgetår sänka anslaget storlek under nuvarande nivå. Med hänsyn till vad sålunda anförts och för att anslaget skall kunna hållas inom ramen för automobilskattemedelsinkomsterna föreslår jag, att detsamma för budgetåret 1948/49 anvisas med oförändrat belopp av 25 000 000 kronor.

Vad angår styrelsens förslag att anslaget, i överensstämmelse med vad som gäller beträffande stensättnings- och brobyggnadsanslagen, skulle få användas även för bidrag till beläggningsarbeten på allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator i städer och samhällen som äro väghållare, synas mig praktiska skäl tala för en dylik utvidgning av anslaget ändamål. Därest riksdagen icke framställer erinran mot förslaget, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrift om en sådan ändring. Till förslaget om överflyttning av vissa underhållskostnader för beläggningar från vägunderhållsanslaget till här ifrågakvarande anslag har jag redan förut under punkten 10 givit min anslutning.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Karl Andersson m. fl.* (I: 109) och den andra inom andra kammaren av herr *Mårtensson m. fl.* (II: 180), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville framhålla angelägenheten av att arbetstillstånd för statliga stensättningsarbeten framdeles måtte beviljas i större utsträckning än vad som skett under de senare åren och att berörda tillstånd beviljas i den utsträckning, som med hänsyn till trafik och underhållskostnader kunna befinnas vara nödvändiga.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionen I: 109.

Utskottet vill till en början erinra om överrevisorernas för väg- och vattenbyggnadsväsendet uttalande att biltrafiken på de flesta huvudvägar med grusbanor är så stor, att banorna endast med största svårighet och med onödigt stora kostnader kunna hållas i ett för trafiken tillfredsställande skick.

Överrevisorerna ha därför förordat att av olika skäl — minskning av behovet av arbetskraft för underhållsarbeten och besparing för folkhushållet genom väsentligt minskat slitage och minskad förbrukning av bränsle m. m. — permanentbeläggning av mera trafikerade vägar sker med all den skyndsamhet som är möjlig med hänsyn till tillgången på materiel och arbetskraft.

Den av departementschefen lämnade redogörelsen rörande den trafik-ekonomiska beräkningen beträffande under budgetåret 1947/48 ifrågakommande beläggningsarbeten ger vid handen att en ökad beläggningsverksamhet är väl försvarad såväl rent ekonomiskt som ur synpunkten att spara arbetskraft.

Utskottet delar den uppfattningen att inom ramen för automobilskatte-medlen ett relativt stort belopp bör avses för vägbeläggningar. Utskottet tillstyrker därför att för nästa budgetår anslaget till vägbeläggningar uppföres å riksstaten med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 25 miljoner kronor. Vad departementschefen anfört i fråga om anslagets användning jämväl för bidrag till beläggningsarbeten på allmänna vägar och på för biltrafiken viktiga gator i städer och samhällen, som äro väghållare, har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

Den av departementschefen framlagda kalkylen avser, enligt vad utskottet erfarit, asfaltbeläggning; den torde emellertid icke avse beläggning med asfalt av den mest högklassiga kvaliteten, då rådande importsvårigheter lägga hinder i vägen för användning av denna metod.

I de likalydande motionerna I: 109 och II: 180 har påpekats den starka begränsning av stensättningsarbeten, som under senare tid ansetts motiverad av bristen på arbetskraft. I motionerna har framhållits angelägenheten av att arbetstillstånd för statliga stensättningsarbeten beviljas i större utsträckning än vad som skett under de senaste åren.

Enligt utskottets mening skulle det varit av värde att i statsverkspropositionen framlagts en jämförande ekonomisk kalkyl jämväl i fråga om beläggningar med gatsten. Utskottet vill emellertid framhålla att, enligt gängse uppfattning, underhållskostnaderna vid stenbeläggning i vart fall torde väsentligt understiga dem som erfordras vid en asfaltbeläggning enligt nu tillämpad metod, varjämte bör beaktas den större livslängden hos vägbanan å en stensatt väg. De skäl, som åberopats för ökad permanentbeläggning med asfalt, synas därför i minst lika hög grad gälla beläggning med gatsten.

Av för utskottet tillgängliga uppgifter framgår emellertid, att av de beläggningsarbeten som kommit till utförande under förra året allenast fyra kilometer av omkring 275 utförts med stenbeläggning. Enligt av motionärerna till utskottet under hand, med utnyttjande av numera tillgänglig statistik, lämnade uppgifter har statens stenlager trots avlastning av sten, avsedd för samhällen, endast obetydligt nedgått i omfattning.

Utskottet vill icke minst ur de synpunkter departementschefen anfört till stöd för lämpligheten att utföra beläggningsarbeten ifrågasätta, huruvida icke en ökad användning av smågatsten är att förordas vid genomförande av det

aktuella permanentbeläggningsprogrammet. Detta gäller särskilt sådana i motionerna berörda permanentarbeten, där vägbanan iordningstälts och stenen ligger framkörd. Vad motionärerna anfört om vikten att bereda förefintlig stensättarkår sysselsättning inom yrket är enligt utskottets mening jämväl förtjänt av beaktande. Utskottet vill i anslutning härtill framhålla att, enligt vad utskottet erfarit, här icke kan bliva fråga om några större anspråk på utnyttjandet av tillgänglig arbetskraft. Utskottet vill därför, under hänvisning till vad sålunda anförts, framhålla önskvärdheten av att vid planläggningen av utnyttjandet av anslaget till vägbeläggningar och vid prövning av ansökning om byggnadstillstånd för ifrågakommande vägbyggnadsarbeten vederbörlig hänsyn tages till de fördelar, som ur olika synpunkter stå att vinna vid permanentbeläggning genom stensättning.

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) till *Vägbeläggningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) i anledning av motionerna I: 109 och II: 180 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet ovan anfört.

23:o) Stensättning av vägar. Kungl. Maj:t har (punkt 23, s. 59 och 60) föreslagit riksdagen att till Stensättning av vägar för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Under budgetåret 1947/48 disponibla medel å förevarande anslag uppgå till cirka 6,3 miljoner kronor, varav cirka 5 miljoner kronor utgöra kvarstående behållning från föregående budgetår. Med hänsyn till läget på arbetsmarknaden räknar *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* med att en avsevärd reservation kommer att föreligga å anslaget även vid utgången av innevarande budgetår. Styrelsen har därför ansett sig böra begränsa sitt anslagsäskande för budgetåret 1948/49 till 400 000 kronor.

Under hänvisning till vad tidigare anförts under punkten 12 i statsverkspropositionen föreslår *departementschefen*, att här ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföres med ett formellt belopp av 100 000 kronor.

Utskottet, som bemärkt att under innevarande budgetår 6,3 miljoner kronor stå till förfogande för ifrågavarande ändamål, varav omkring 5 miljoner kronor utgöra reservationer från tidigare budgetår, har icke funnit något vara att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag att anslaget för nästa budgetår uppföres å riksstaten med ett belopp av allenast 100 000 kronor.

Under hänvisning jämväl till vad utskottet under punkten 22:o) anfört i anledning av motionerna I: 109 och II: 180 får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Stensättning av vägar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

24:o) Byggande av broar. Kungl. Maj:t har (punkt 24, s. 60—64) föreslagit riksdagen att till Byggande av broar för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehått två lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Mattsson m. fl.* (I: 21) och den andra inom andra kammaren av herr *Johansson* i Torp *m. fl.* (II: 40), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att för påbörjande av broförbindelse från öarna Orust och Tjörn till fastlandet för nästkommande budgetår anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sin hemställan får utskottet hänvisa till motionen II: 40.

Anslaget har för budgetåren 1943/44—1947/48 anvisats med respektive 3, 3,5, 4, 12 och 15 miljoner kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller, att en inom styrelsen verkställd utredning rörande praktiskt taget samtliga vägbroar med fri spännvidd större än 3 meter visar, att omkring 33 % av de undersökta broarna måste förstärkas eller ombyggas för att desamma skola kunna upplåtas för det enligt vägtrafikstadgan tillåtna hjultrycket, 2,5 ton. Då ett flertal av dessa broar — särskilt de som äro utförda i trä — därjämte äro i mindre gott skick, framstår deras omedelbara ombyggnad som en tvingande nödvändighet. Utredningen har vidare utvisat, att 43 % av de undersökta broarna måste förstärkas eller ombyggas för att det tillåtna hjultrycket skall kunna höjas till 3 ton och 61 % för att en höjning skall kunna ske till 4 ton. Utredningen har sålunda påvisat att bärförmågan hos landets broar måste anses vara synnerligen otillfredsställande. Till de civila kraven på ökning av broarnas bärförmåga komma därjämte militära önskemål att på vissa vägar kunna framföra stridsvagnar och kanoner.

Kostnadsberäkningar av de broombyggnader och broförstärkningar, som anses böra ske omedelbart, ha verkställts beträffande 17 län och utvisa en total kostnadssumma av cirka 150 miljoner kronor.

Enligt styrelsens uppfattning måste en ombyggnad av landets vägbroar utföras i möjligast snabba takt, enär eljest allvarlig fara föreligger för trafiksäkerheten. Betydande trafikinskränkningar till men för transportväsendet torde även bliva en följd av ett försenat ombyggnadsprogram.

För budgetåret 1947/48 ha anvisats 15 miljoner kronor till byggande av broar. Inberäknat den vid budgetårets ingång förefintliga reservationen av cirka 19,8 miljoner kronor stå alltså för detta budgetår till förfogande ett belopp av cirka 34,8 miljoner kronor. Med ledning av från vägförvalt-

ningarna infordrade uppgifter beräknar styrelsen medelsförbrukningen för innevarande budgetår till cirka 10 miljoner kronor. Behållningen å anslaget skulle vid ingången av budgetåret 1948/49 härvid komma att uppgå till närmare 25 miljoner kronor. Denna behållning jämte de medel som komma att anvisas för budgetåret 1948/49 är avsedd för bestridande av kostnader för företag, som utföras dels under sista halvåret 1948 och dels under hela arbetsåret 1949. Styrelsen räknar med att planläggningsarbetena vid denna tidpunkt skola ha fortskridit så långt att utöver den vid ingången av budgetåret 1948/49 beräknade behållningen ytterligare avsevärda medel kunna förbrukas under ifrågavarande period om ett och ett halvt år, dock under förutsättning av erforderlig tillgång på arbetskraft och material.

Styrelsen anser emellertid att — oaktat det föreliggande enorma behovet av brobyggnadsarbeten — anslaget för nästa budgetår kan bestämmas till 10 miljoner kronor.

Till anordnande av broförbindelse m. m. från öarna Orust och Tjörn till fastlandet har styrelsen för nästa budgetår äskat ett särskilt anslag av 500 000 kronor. I samband härmed har styrelsen lämnat en närmare redogörelse för nuvarande trafikförbindelser mellan öarna och fastlandet ävensom för de alternativa förslag till broförbindelse som föreligga. Enligt styrelsens mening är frågan om anordnande av fast förbindelse från öarna Orust och Tjörn till fastlandet av sådan angelägenhetsgrad, att arbetena böra igångsättas snarast möjligt.

Departementschefen har bland annat framhållit, att den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordade allmänna höjningen av broarnas standard utgör den för närvarande kanske mest angelägna uppgiften inom vägväsendet. I nuvarande materiel- och arbetsmarknadsläge måste emellertid möjligheterna att åstadkomma några större resultat på detta område betecknas som jämförelsevis små. Med hänsyn härtill och då de för löpande budgetår disponibla medlen å broanslaget, uppgående till cirka 34,8 miljoner kronor, anses tillräckliga för att finansiera även den brobyggnadsverksamhet, som kan förutses för nästa budgetår, föreslår departementschefen i anslutning till vad tidigare anförts under punkten 12 i statsverkspropositionen, att anslaget för nästa budgetår uppföres allenast med ett formellt belopp av 100 000 kronor.

Departementschefen har i förevarande sammanhang även anfört följande.

Vad angår den ifrågasatta broförbindelsen från öarna Orust och Tjörn till fastlandet anser jag i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att denna förbindelse bör anordnas så snart förhållandena det medgiva. Frågan om broläget är emellertid fortfarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Med hänsyn härtill och då ritningsarbetet torde kräva en tid av minst ett år, läser byggnadsarbetet knappast hinna påbörjas under nästa budgetår, även om materiel- och arbetskraftstillgången mot förmodan skulle förändras i sådan riktning att hinder i detta hänseende icke föreläge att igångsätta arbetet. Jag anser mig därför ej ha anledning föreslå att särskilda medel för ändamålet anvisas för nästa budgetår.

Utskottet får, under hänvisning jämväl till vad utskottet under punkten 12:o anför, tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag att anslaget till byggande av broar för nästa budgetår uppföres å riksstaten med 100 000 kronor.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att den ifrågasatta broförbindelsen från öarna Orust och Tjörn till fastlandet är i högsta grad angelägen och att förbindelsen bör anordnas så snart förhållandena det medgiva. I motionerna I: 21 och II: 40 har hemställts att ett särskilt begynnelseanslag skall anvisas för broarbetets påbörjande. Vid det förhållandet att delade meningar föreligga beträffande frågan om broförbindelsens sträckning och då detta är en fråga som i första hand ankommer på Kungl. Maj:ts avgörande, anser sig utskottet — som jämväl vill erinra om att erforderliga ritningsarbeten beräknas draga så lång tid att byggnadsarbetet knappast kan hinna påbörjas under nästa budgetår — icke böra tillstyrka att för broförbindelsens realiserande medel anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Utskottet hemställer därför,

a) att riksdagen må till *Byggande av broar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) att motionerna I: 21 och II: 40 icke må av riksdagen bifallas.

25:o) **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 25, s. 64 och 65) föreslagit riksdagen att till Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I en inom första kammaren av herr *Forsslund* väckt motion (I: 156) har hemställts, att riksdagen måtte för ifrågavarande ändamål anvisa 1 000 000 kronor.

Beträffande de skäl motionären anför till stöd för sitt förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med ett belopp av 100 000 kronor. Vid utgången av budgetåret 1946/47 förelåg å anslaget en reservation av cirka 50 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har med hänsyn till det genom fordons trafikens ökning väsentligt stegrade behovet av nya säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar föreslagit att för nästa budgetår anslaget skulle höjas till 200 000 kronor.

Departementschefen har biträtt styrelsens förslag.

Utskottet får framhålla, att enligt gällande bestämmelser statsbidrag utgår i mån av tillgång på därtill anslagna medel till bestridande av engångskostnader för säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar, som vidtagits på grund av bestämmelserna i 1933 års kungörelse angående varningsmärken och säkerhetsanordningar m. m. vid korsningar mellan järnväg och väg. För dylika bidrag fanns vid tidpunkten för avlåtandet av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskanden tillgängligt ett belopp av 40 000 kronor. Beloppet kan tas i anspråk för bidrag till anordningar, som färdigställts under 1947. Styrelsen har meddelat att under 1947 arbetsplaner godkänts beträffande arbeten till en kostnad av omkring 200 000 kronor. Bidrag till dessa beräknas komma att utbetalas tidigast ett år efter det planen fastställts. Med hänsyn till föreliggande reservation beräknar styrelsen för nästa budgetår komma att erfordras 200 000 kronor.

I motionen I: 156 har hemställts att berörda anslag skall anvisas med ett till 1 000 000 kronor förhöjt belopp. Enligt utskottets mening är det av motionären angivna målet, en snabb förbättring av trafiksäkerheten vid järnvägs korsningarna, eftersträvanvärt. Utskottet vill emellertid i anslutning till vad i motionen uttalats rörande möjligheterna att omedelbart, utan ytterligare utredningsarbete, vidtaga dylika åtgärder framhålla att möjligheterna härutinnan torde vara i viss mån begränsade, icke minst på grund av nu rådande materielsvärigheter. Vidare må framhållas, att skyldigheten för järnvägarna att uppsätta säkerhetsanordningar är reglerad i särskild kungörelse; en utvidgad skyldighet härutinnan tarvar sålunda en omarbetning av gällande bestämmelser. Det må framhållas, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen redan 1941 i avgivet utlåtande i anledning av den av motionären omnämnda 1940 års utredning uttalat sig för en omarbetning av denna kungörelse. Än vidare må framhållas, att det arbetsmaterial, som 1940 års utredning sammanbragt och som ställts till styrelsens förfogande, icke bedömts tillräckligt för att därav skulle kunna dragas några bestämda slutsatser rörande behovet av säkerhetsanordningar vid de olika enskilda, icke allmänneligen befarna vägar, varom här främst torde vara fråga.

Enligt utskottets mening är den inventering, som enligt motionärens uppfattning bör kunna efter direktiv av Kungl. Maj:t omedelbart verkställas av järnvägsstyrelsen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, utan gensägelse en nödvändig förutsättning för utbyggande av säkerhetssystemet vid plankorsningar. En sådan inventering kan emellertid icke i och för sig innebära något åläggande för järnvägarna att uppsätta säkerhetsanordningar vid plankorsningar, där den nu gällande säkerhetskungörelsen icke kräver några skyddsanordningar. För detta ändamål erfordras en utvidgning av kungörelsens tillämpningsområde och följaktligen en ändring av kungörelsen. Det synes uppenbart att vid en sådan ändring jämväl böra upptagas till prövning de övriga spörsmål, som erfarenheten visat icke vara tillfredsställande lösta enligt gällande bestämmelser och som i många fall hava ett avgörande inflytande på trafiksäkerheten. Icke minst gäller detta den av motionären be-

rörda frågan om ljussignalernas beskaffenhet. Det synes utskottet vara en angelägenhet av största betydelse att här avsedda spörsmål ägnas vederbörlig uppmärksamhet.

Av det sagda torde framgå, att en höjning av det till bidrag till säkerhetsanordningar för nästa budgetår avsedda anslaget utöver Kungl. Maj:ts förslag icke läser få någon praktisk betydelse. Utskottet finner sig därför icke böra tillstyrka det motionsvis förordade förslaget om dylik höjning utan anser att Kungl. Maj:ts förslag, vilket för övrigt i förhållande till innevarande budgetår innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor, bör bifallas.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen I: 156, till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägsforsörningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet i anledning av förenämnda motion anfört.

26:o) **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, s. 65 och 66) får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskatte-medlen.

27:o) **Bidrag till hamn- och farledsundersökningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 67) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 kronor.

28:o) **Bidrag till handelshamnar och farleder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, s. 67—69) och under erinran, att för innevarande budgetår för ändamålet anvisats samma belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

29:o) **Byggande av fiskehamnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 30, s. 69—73) föreslagit riksdagen att till Byggande av fiskehamnar för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

Till byggande, utvidgning och förbättring av fiskehamnar ha medel tidigare anvisats under två särskilda reservationsanslag, nämligen Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder samt Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar. Under vardera av anslagen ha under den senaste femårsperioden anvisats sammanlagt 2,5 miljoner kronor, varav för innevarande budgetår 500 000 kronor respektive 1 000 000 kronor. Behållningen den 1 juli 1947 å det förra anslaget utgjorde 705 000 kronor och å det senare 340 300 kronor.

1944 års fiskehamnsutredning har i sitt den 1 november 1947 avgivna betänkande (SOU 1947: 63) upprättat ett förslag till femårsplan för byggande av fiskehamnar, i vilken de olika av utredningen förordade fiskehamnsföretagen upptagits länsvis och ordnade efter angelägenhet. Den beräknade kostnaden uppgår till 28 155 000 kronor, varav i statsbidrag skulle anvisas 25 749 300 kronor fördelade under en period av fem år.

Enär i femårsplanen ingå både statliga och statsunderstödda fiskehamnar utan någon särskild uppdelning mellan dessa kategorier förutsattes det för planens genomförande, att anslagen till Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder samt till Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar ersättas av ett enda reservationsanslag, förslagsvis benämnt Byggande av fiskehamnar. Detta anslag skulle således användas såväl för statens som för statsunderstödda fiskehamnar.

I anslutning till den sålunda upprättade femårsplanen föreslår utredningen, att till byggande av fiskehamnar anvisas 3 900 000 kronor för budgetåret 1948/49 samt 5 400 000 kronor för ettvarrt av de fyra därpå följande budgetåren. Utredningen har därvid förutsatt, att de båda motsvarande för innevarande budgetår anvisade anslagen å sammanlagt 1 500 000 kronor skola helt disponeras för i femårsplanen upptagna arbeten samt att det nya anslaget icke skall användas för utvidgning eller förbättring av statens farleder. För sistnämnda ändamål böra enligt utredningens mening medel anvisas i annan ordning.

I sina petita beträffande här ifrågavarande anslag har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* — som rörande anslagsbehovet erhållit uppgifter av fiskehamnsutredningen — förklarat sig, under beaktande av nödvändigheten av stark återhållsamhet vid anslagsberäkningen, böra begränsa sitt äskande av medel till 1 500 000 kronor, varav 500 000 kronor till statens och 1 000 000 kronor till statsunderstödda fiskehamnar.

Departementschefen framhåller bland annat, att det av fiskehamnsutredningen framlagda betänkandet ännu är föremål för remissbehandling, men att förslag rörande vissa i betänkandet behandlade frågor angående statsbidrag till byggande av fiskehamnar m. m. senare i år torde komma att underställas riksdagen i en särproposition. I anslutning härtill anför departementschefen vidare.

Utan att för närvarande vilja taga ställning till utredningens förslag i övrigt anser jag mig böra tillstyrka utredningens förslag om sammanslagning

från och med nästa budgetår av de båda fiskehamnsanslagen till ett anslag, benämnt Byggande av fiskehamnar. Det torde härvid böra få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut om eventuell överföring till det nya anslaget av de reservationer, som vid utgången av innevarande budgetår kunna komma att föreligga å de nuvarande båda anslagen.

Anslaget till Byggande av fiskehamnar bör, såsom utredningen föreslagit, få användas även för bidrag till smärre arbeten, såsom reparationer vid stormskador m. m. I likhet med utredningen förutsätter jag, att därest medel erfordras för utvidgning och förbättring av statens farleder särskilt anslag anvisas för sådant ändamål.

De reservationer om sammanlagt cirka 1 miljon kronor, som vid ingången av innevarande budgetår förelågo å de båda nuvarande byggnadsanslagen för fiskehamnar, utgjordes till större delen av medel till företag, för vilka byggnadstillstånd redan meddelats. I vilken utsträckning de nya anslagsmedlen, vilka sammanlagt uppgå till 1,5 miljoner kronor, kunna komma att förbrukas under budgetåret, kan icke för närvarande med säkerhet bedömas. Då medelsförbrukningen under budgetåret 1946/47 uppgick till något mer än 1 miljon kronor och då en viss marginal för utvidgning av verksamheten bör finnas, anser jag mig icke böra ifrågasätta någon nedskärning av medelstildelningen för nästa budgetår. Å andra sidan synes i nuvarande läge icke föreligga anledning att öka anslagsvolymen. Anslaget till Byggande av fiskehamnar torde därför, i överensstämmelse med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, för nästa budgetår böra anvisas med 1 500 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft två lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Petersson* och *Osvald* (I: 102) och den andra inom andra kammaren av herr *Utbult m. fl.* (II: 158), i vilka hemställts, att riksdagen såsom bidrag till byggande och underhåll av statens och statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1948/49 måtte anvisa ett reservationsanslag av 3 900 000 kronor.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet hänvisa till motionen II: 158.

Utskottet vill framhålla att av departementschefens uttalande framgår, att den av 1944 års fiskehamnsutredning framlagda femårsplanen för byggande av fiskehamnar är så konstruerad, att den är användbar även om vederbörande anslag anvisas med högre eller lägre belopp än som erfordras för planens genomförande på fem år. Vidare må framhållas, att utredningens förslag vid statsverkspropositionens avlåtande var föremål för remissbehandling. Med hänsyn jämväl till förefintliga reservationer under anslag, avsedda för byggande av fiskehamnar, och till nödvändigheten av att i nuvarande läge av olika anledningar begränsa den statliga investeringsverksamheten finner utskottet i likhet med departementschefen en medelsanvisning för nästa budgetår utöver vad för innevarande budgetår anvisats icke böra förordas. Utskottet, som såhunda icke kan tillstyrka bifall till de i ämnet väckta motionerna, får hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 102 och II: 158, till *Byggande av fiske-*

hamnar för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

30:o) **Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31, s. 73), vilket med hänsyn till bland annat vissa kostnadsstegringar för underhållet av Falsterbo- och Sotenkanalerna innebär ökning av anslaget med 60 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

31:o) **Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder.** Kungl. Maj:t har (punkt 32, s. 73 och 74) föreslagit riksdagen att till Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett i jämförelse med gällande riksstat oförändrat belopp av 500 000 kronor.

Med hänsyn till storleken av å anslaget förefintlig behållning och då hamn- och farledsarbeten av det slag varom här är fråga i nuvarande läge icke torde kunna komma att utföras i någon större utsträckning, anser *departementschefen* det vara tillräckligt att för nästa budgetår ett belopp av 100 000 kronor anvisas för ändamålet.

I en inom första kammaren av herr *Hällgren* väckt motion (I: 222) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har bemärkt, att medelförbrukningen under förevarande anslag under budgetåret 1946/47 uppgått till allenast 24 500 kronor ävensom att den 1 juli 1947 under anslaget förefanns en reservation av omkring 450 000 kronor. Utskottet delar departementschefens uppfattning att under nuvarande förhållanden en medelsanvisning för nästa budgetår av 100 000 kronor synes tillräcklig. Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen I: 222, till *Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

32:o) **Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.** Kungl. Maj:t har (punkt 33, s. 74—82) föreslagit riksdagen att till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Näsström m. fl.* (I: 22) och den andra inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Varuträsk *m. fl.* (II: 51),

dels en inom andra kammaren av herr *Nordström* i Kramfors *m. fl.* väckt motion (II: 39),

dels en inom andra kammaren av herr *Sandberg m. fl.* väckt motion (II: 190),

dels ock en inom andra kammaren av fru *Boman* och herr *Sveningsson* väckt motion (II: 287),

i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1948/49 till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp anvisa respektive 10 000 000 kronor (motionerna I: 22, II: 51 och II: 190), 15 000 000 kronor (motionen II: 287) och 25 000 000 kronor (motionen II: 39).

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna I: 22, II: 39, II: 190 och II: 287.

Till förevarande ändamål ha reservationsanslag anvisats med för budgetåret 1946/47 4 000 000 kronor och för budgetåret 1947/48 5 000 000 kronor. Jämlikt Kungl. Maj:ts av riksdagen bifallna förslag i propositionen 1946: 286 har Kungl. Maj:t den 11 oktober 1946 förordnat, att av det för budgetåret 1946/47 anvisade anslaget icke må tagas i anspråk ett belopp av 500 000 kronor, motsvarande väg- och vattenbyggnadsverkets personalkostnader för bidragsverksamheten. Genom beslut den 25 juli 1947 har Kungl. Maj:t med ändring av beslutet den 11 oktober 1946 medgivit, att av sistnämnda anslag må av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen disponeras ytterligare högst 325 000 kronor för täckande av de personalkostnader, vilka påförts anslaget under budgetåret 1946/47.

De å anslaget bokförda nettoutgifterna uppgingo under budgetåret 1946/47 till cirka 619 000 kronor. Behållningen å anslaget utgjorde vid utgången av nämnda budgetår cirka 4 792 000 kronor.

De grunder, enligt vilka statsbidrag utgå, regleras genom en av Kungl. Maj:t den 17 november 1944 utfärdad kungörelse (nr 733) angående statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp. Kungörelsen, som ändrats genom kungörelse den 21 juni 1946 (nr 287), har förlängts att gälla till ock med den 30 juni 1948.

Genom beslut den 1 november 1946 har chefen för kommunikationsdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat sakkunniga för utredning rörande det fortsatta bedrivandet av anläggnings- och bidragsverksamheten i fråga om vattenförsörjning och avlopp. Utredningsarbetet beräknas icke hinna bliva slutfört i sådan tid, att proposition i ämnet kan framläggas till årets riksdag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i skrivelse den 13 september 1947 hemställt, att ett reservationsanslag av 25 000 000 kronor måtte anvisas för budgetåret 1948/49 till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.

Efter att ha berört omfattningen av nu föreliggande och inom den närmaste framtiden förväntade bidragsansökningar framhåller styrelsen bland annat, att beräkningen av erforderliga bidragsmedel för budgetåret 1948/49 i första hand torde böra ske med utgångspunkt från den investeringskvot, som för budgetåret kan komma i fråga för vatten- och avloppsanläggningar. För kalenderåret 1947 beräknades i den allmänna investeringsbudgeten en kvot av 40 miljoner kronor. Denna torde ha fastställts huvudsakligen på grundval av under de tre närmast föregående kalenderåren beviljade byggnadstillstånd för samma ändamål, vilka avsett arbeten för sammanlagt 20,7, 21,3 respektive 45,0 miljoner kronor. Dessa belopp anser styrelsen emellertid missvisande, då de enligt vad som från arbetsmarknadskommissionen numera inhämtats som regel icke innefatta sådana vatten- och avloppsarbeten, som utförts i samband med gatubyggnader. I dylika fall har nämligen kostnaden för vatten- och avloppsledningarna inräknats i kostnaden för gatuarbetet. Under år 1946 infördes en differentiering i statistiken beträffande byggnadstillståndsgivningen i syfte att noggrannare kunna redovisa omfattningen av egentliga gatu- och vägarbeten samt av vatten- och avloppsarbeten. Enligt från kommissionen erhållen uppgift kan omfattningen av inalles beviljade byggnadstillstånd för vatten- och avloppsarbeten under kalenderåren 1944—1946 uppskattningsvis beräknas till 40, 45 respektive 65 miljoner kronor. Den enligt förenämnda missvisande premisser fastställda kvoten för kalenderåret 1947, 40 miljoner kronor, har sedermera även visat sig otillräcklig. Redan före utgången av första halvåret hade byggnadstillstånd beviljats för i det närmaste hela detta belopp.

Under framhållande av att ett stort ackumulerat behov föreligger av anläggningar för vattenförsörjning och avlopp, uttalar styrelsen, att storleken av den kvot, som lämpligen bör fastställas för de närmaste åren för anläggningar av detta slag, i första hand bör sättas i relation till motsvarande kvot för bostadsbyggande. Därest investeringskvoten för bostäder för budgetåret 1948/49 antages komma att innefatta 50 000 lägenheter, kan enligt styrelsens uppfattning häremot svarande anläggningsbehov i fråga om vatten- och avloppsanläggningar uppskattas till 80 à 100 miljoner kronor, vartill kommer det ackumulerade behovet av anläggningar för redan befintlig bebyggelse. Hur stor del av det ackumulerade behovet, som rimligen bör tillgodoses per år under nuvarande förhållanden, är enligt styrelsens mening svårt att beräkna. Styrelsen anser emellertid, att detta behov i varje fall ger stöd för påståendet, att investeringskvoten för vatten och avloppsanläggningar vid ett bostadsbyggande av cirka 50 000 lägenheter bör uppgå till 100 à 125 miljoner kronor. Härvid har hänsyn tagits till att icke alla nytillkommande lägenheter äro i behov av vatten- och avloppsanordningar, för vilka byggnadstillstånd erfordras.

Hur stor del av en årlig investeringskvot om 100 à 125 miljoner kronor, som kan komma att belöpa på anläggningar, vilka falla inom den hittills tillämpade ramen för gällande bidragssystem, förklarar sig styrelsen icke kunna med någon större noggrannhet beräkna men uppskattar densamma till cirka 75 miljoner kronor. Häremot svarande bidragsbehov skulle enligt hittillsvarande erfarenhet böra beräknas till cirka 50 procent av nämnda belopp eller 35 à 40 miljoner kronor. I betraktande av kommunernas under senare år i allmänhet successivt förbättrade ekonomi, anser styrelsen emellertid, att bidragsanslaget kan jämkas nedåt till 25 miljoner kronor.

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning ha utlåtanden avgivits av *statens arbetsmarknadskommission* (s. 77 och 78), *statens byggnadslånebyrå* (s. 78—80) och *statens industrikommission* (s. 80 och 81).

Departementschefen har anfört följande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vid beräkningen av förevarande anslag framhållit, att investeringskvoten för vatten- och avloppsanläggningar bör sättas i relation till motsvarande kvot för bostadsbyggande, samt har härvid, under antagande att bostadsproduktionen under nästa budgetår kommer att uppgå till cirka 50 000 lägenheter, kommit till det resultatet, att investeringskvoten för vattenförsörjnings- och avloppsanläggningar bör uppgå till 100 à 125 miljoner kronor. Mot denna beräkning ha några principiella invändningar icke framförts i remissyttrandena från statens arbetsmarknadskommission och statens byggnadslånebyrå. Sistnämnda myndighet har emellertid för sin del uppskattat investeringsbehovet för budgetåret 1948/49 i fråga om gemensamhetsanläggningar till cirka 100 miljoner kronor, därvid bostadsproduktionen i tätorterna beräknats till 45 000 lägenheter per år. Byggnadslånebyrån meddelar tillika, att en av Allmänna ingenjörbyrån i Stockholm verkställd utredning givit till resultat, att varje år cirka 20 000 separata vatten- och avloppsanläggningar till en sammanlagd kostnad av cirka 80 miljoner kronor utföras i landet.

Av det angivna årliga investeringsbehovet av 100 à 125 miljoner kronor skulle enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning omkring 75 miljoner kronor falla inom ramen för gällande statsbidragssystem. Med utgångspunkt härifrån har styrelsen beräknat bidragsanslaget för nästa budgetår till 25 000 000 kronor. Styrelsen har därvid utgått ifrån, att bidragen — med hänsyn till kommunernas under senare år i allmänhet förbättrade ekonomi — genomsnittligt skulle kunna sättas lägre än enligt hittills tillämpad praxis.

Med anledning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens sålunda framlagda anslagsberäkning har arbetsmarknadskommissionen ifrågasatt, huruvida icke den del av den av styrelsen beräknade investeringsvolymen, som styrelsen ansett falla inom ramen för statsbidragssystemet, är för högt beräknad. Enligt en av kommissionen verkställd utredning avseende under tiden 1 januari 1946—15 mars 1947 meddelade byggnadstillstånd för vattenförsörjnings- och avloppsanläggningar har endast omkring en fjärdedel av kostnaderna för dessa anläggningar varit sådana, för vilka bidrag sökts eller uppgivits skola sökas. Om man utgår från detta relationstal och från den av byggnadslånebyrån angivna investeringsvolymen av 100 miljoner kronor, skulle statsbidragsunderlaget endast utgöra omkring 25 miljoner kronor. Tillämpas därjämte, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen synes ha gjort, en genomsnittlig bidragsprocent av cirka 33 %, skulle medelsbehovet uppgå till ungefär 8 miljoner kronor.

Mot denna beräkning kan emellertid anmärkas bland annat, att den förenämnda, av arbetsmarknadskommissionen verkställda statistiska utredningen knappast ger anledning att draga några bestämda slutsatser för framtiden om fördelningen mellan statsbidragsberättigade och icke statsbidragsberättigade företag. Det är sålunda tänkbart, att andelen av statsbidragsberättigade anläggningar vid en ökning av investeringsvolymen till den av byggnadslånebyrån angivna storleken kommer att uppgå till mer än en fjärdedel. Detta kan bli fallet även vid oförändrad omfattning av investeringskvoten. Å andra sidan må i anslutning till industrikommissionens utlåtande framhållas, att de tilltagande materielsvårigheterna torde komma att i icke ringa mån hämma anläggningsverksamheten på förevarande område.

Av vad här anförts torde framgå att avsevärda svårigheter föreligga att finna några säkra utgångspunkter för beräkningen av förevarande anslag, om man även i detta fall vill upprätthålla det allmänna kravet på överensstämmelse mellan medelstillgång och medelförbrukning under budgetåret. Jag betraktar det emellertid icke såsom osannolikt att — även under nyssnämnda förutsättning — en ökning av medelstilldelningen för nästa budgetår skulle kunna visa sig befogad. Med hänsyn till det statsfinansiella läget anser jag mig dock böra föreslå, att anslaget anvisas med oförändrat belopp, 5 000 000 kronor.

Utskottet. Behovet att utföra anläggningar för vattenförsörjning och avlopp är mycket betydande. Belysande för situationen är väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppgift att vid ingången av innevarande budgetår nära 300 bidragsansökningar förelägo, avseende anläggningar för en sammanlagd kostnad av i runt tal 100 miljoner kronor, och att å dessa belöpande bidragsbelopp beräknats till omkring 50 miljoner kronor. Under innevarande budgetår väntas ytterligare ansökningar till ungefär enahanda belopp.

De medelsanvisningar som under de senaste budgetåren beviljats för bidragsverksamheten inom förevarande område ha uppenbarligen icke kunnat beräknas med utgångspunkt från att kunna motsvara efterfrågan; de ha i stället måst utmätas under hänsynstagande till situationen på materiel- och arbetsmarknaden och till önskvärldheten att i rådande läge i möjligaste mån begränsa investeringsverksamheten.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om en avsevärt ökad medelsanvisning under förevarande anslag eller från cirka 5 till 25 miljoner kronor. Styrelsen har därvid — under framhållande att investeringsverksamheten för vatten- och avloppsanläggningar bör sättas i relation till motsvarande kvot för bostadsbyggandet — utgått från antagandet att bostadsproduktionen skall under budgetåret 1948/49 uppgå till omkring 50 000 lägenheter i tätorterna, att häremot svarande anläggningsbehov i fråga om vatten och avlopp skulle uppgå till omkring 80—100 miljoner, att, därest det ackumulerade behovet av anläggningar för redan befintlig bebyggelse medräknas, investeringsvolymen beräknas stiga till 100—125 miljoner kronor, att härav omkring 75 miljoner kronor avse bidragsberättigade anläggningar och att häremot svarande bidragsbehov skulle utgöra omkring 25 miljoner kronor.

Departementschefen har — under hänvisning till att statens arbetsmarknadskommission ifrågasatt om icke den del av investeringsvolymen, som

beräknats falla inom ramen för bidragssystemet, är för högt beräknad samt under åberopande av att statens byggnadslånebyrå räknat med en bostadsproduktion av 45 000 lägenheter i tätorterna — för sin del ansett att vid en investeringsvolym av 100 miljoner kronor statsbidragsunderlaget kan beräknas utgöra allenast 25 miljoner kronor, varför, med tillämpning av den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen antagna bidragsprocenten — omkring 33 % — medelsbehovet under nästa år skulle stanna vid omkring 8 miljoner kronor. Departementschefen har emellertid med hänsyn till det statsfinansiella läget förordat en medelsanvisning av allenast 5 miljoner kronor.

Det är, såsom ock departementschefen framhållit, uppenbarligen förenat med stora svårigheter att finna någon säker grundval för beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag enbart med utgångspunkt från relationen till investeringskvoten för bostadsbyggandet. Enligt utskottets mening kan det ifrågasättas huruvida föreliggande uttalanden kunna tagas till intäkt för en så avsevärd nedskärning av anslagsäskandet som departementschefen förordat. Rörande det alltmer ökade behovet av vatten- och avloppsanläggningar lär emellertid någon tvekan icke föreligga. Det är därför tydligt, att det nu framlagda förslaget måste betecknas såsom ett absolut minimiförslag och att, därest de gjorda beräkningarna visa sig icke hållbara, situationen kommer att bli mycket brydsam. Utskottet får i detta sammanhang erinra om uttalandet i 1947 års bostadsproposition att anslutning till gemensamhetsanordningar för vattenförsörjning och avlopp i princip skall utgöra villkor för lån till egnahem i tätbebyggda samhällen. En alltför snäv medelsanvisning kan därför komma att leda till att vissa samhällen, i vilka vatten- och avloppsfrågorna alltjämt vänta på sin lösning, kunna vid fördelning av bostadsproduktionen få stå tillbaka för andra, i angivna hänseende bättre tillgodosedda.

Utskottet finner det vara helt naturligt att motionsvis framställt yrkanden om höjning av förevarande anslag. När utskottet likväl anser sig böra förordad bifall till Kungl. Maj:ts förslag, sker detta främst med hänsyn till att rådande materielsvårigheter icke torde komma att medgiva några mer avsevärda anläggningsarbeten på ifrågavarande område och till att i nuvarande statsfinansiella läge långt gående begränsningar i investeringsverksamheten äro ofrånkomliga. Utskottet vill emellertid samtidigt giva uttryck åt sin uppfattning att, så snart förhållandena det medgiva, en rikligare medelsanvisning till bidragsverksamheten i fråga om anläggningar för vattenförsörjning och avlopp bör tagas under allvarligt övervägande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 22 och II: 51 samt II: 39, II: 190 och II: 287, till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor.

Vägtrafikväsendet.

33:o) **Statens bilinspektion: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, s. 83 och 84), vilket innebär att de i avlöningsstaten för innevarande budgetår uppförda beloppen, som avse kostnaderna för ett halvt år, efter vederbörlig korrigerigering av den tidigare schablonmässiga beräkningen ungefärligen fördubblats, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	580 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	420 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	120 000
	Summa kronor 1 120 000;

b) till *Statens bilinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 1 120 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

34:o) **Statens bilinspektion: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 35, s. 84 och 85) föreslagit riksdagen att till Statens bilinspektion: Omkostnader för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 262 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 207 300 kronor, vilket belopp dock är avsett endast för senare hälften av budgetåret.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår förutsätter *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* ingen annan förändring av anslaget än att de belopp, som i omkostnadsstaten för innevarande budgetår upptagits för löpande utgifter, fördubblas.

Departementschefen har icke funnit anledning till erinran mot väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsberäkning. Med biträdande av ett av styrelsen framlagt förslag i ämnet föreslår departementschefen vidare, att besiktningsman, som är ägare till i vederbörande automobilregister införd automobil, må — under förutsättning att han förbinder sig att använda bilen för resor i tjänsten — äga att såsom bidrag till täckande av kostnaderna för bilen uppbära ett belopp av 1 200 kronor för år räknat, därest bilens tjänstevikt uppgår till minst 1 100 kilogram, eller 900 kronor för år, om bilens tjänstevikt är lägre. Därjämte bör enligt förslaget ersättning utgå för varje vägkilometer enligt grunder, som närmare torde böra bestämmas av Kungl. Maj:t.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Statens bilinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 262 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

35:o) **Registrering av motorfordon.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 36, s. 85) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

36:o) **Bidrag till vissa kommunikationsändamål.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, s. 85 och 86), vilket innebär ökning av förevarande anslag med 35 000 kronor för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 185 000 kronor.

37:o) **Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, s. 86 och 87), vilket innebär sänkning av förevarande anslag med 100 000 kronor för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av 150 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

38:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 41, s. 89—93) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49, dels ock till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 1 530 000 kronor.

Institutets avlöningsanslag är för innevarande budgetår anvisat med 1 417 000 kronor. Verkställd omräkning av den schablonmässiga beräkning, som legat till grund för de olika avlöningsposternas bestämmande, har visat sig påkalla endast den ändringen, att posten rörligt tillägg rätteligen bör ökas med 80 000 kronor och statens slutsumma således ökas till 1 497 200 kronor.

I sina anslagsäskanden ger *institutet* uttryck åt den uppfattningen, att åtskilliga personalökningar och tjänsteförändringar vid institutets centrala organisation äro erforderliga för nästa budgetår. Beträffande den allmänna avdelningen föreslår sålunda institutet, att kamrerarbefattningen uppflyttas från Ce 25 till Ca 27 samt att två skrivbiträdesbefattningar i Cf 4 och en befattning såsom instrumentmekaniker i Ce 11 inrättas. Institutets övriga förslag om ökning av den centrala organisationen hänföra sig till meteorologiska byrån, som anses böra förstärkas med, förutom viss biträdespersonal, 2 statsmeteorologer, 6 meteorologer och 2 meteorologassistenter. Institutet hemställer vidare om införande av viss reglerad befordringgång för meteorolog- och hydrologpersonal med akademisk utbildning.

Enligt institutets beräkningar skulle institutets avlöningsanslag för nästa budgetår böra anvisas med 1 641 100 kronor.

Departementschefen erinrar inledningsvis om att institutets centrala personalorganisation från och med innevarande budgetår ökats med ett sextiotal befattningshavare. Enligt departementschefens mening äro de av institutet nu anmälda personalbehoven i allmänhet icke av sådan särskild angelägenhetsgrad, att de trots det rådande ekonomiska läget måste tillgodoses. Departementschefen anser därför, att personalorganisationen tills vidare bör bibehållas i huvudsak vid sin nuvarande omfattning. Med hänsyn till vad institutet anfört om behovet av personal å flygväderleksavdelningen vill departementschefen dock icke motsätta sig, att ytterligare en meteorologbefattning inrättas vid institutet. Departementschefen har heller icke något att invända mot att medel beräknas under avlöningsanslaget för en befattning såsom instrumentmekaniker i Ce 11 mot det att anslaget till Underhåll av stationer m. m. minskas med årslönen för ett från detta anslag avlönat verkstadsbiträde.

Vad angår institutets förslag om införande av viss reglerad befordringgång för meteorolog- och hydrologpersonal med akademisk utbildning anser sig departementschefen — i avbidan på det slutliga ställningstagandet till 1944 års personalutrednings förslag i ämnet — böra förorda en provisorisk ändring av gällande grunder för bestämmandet av begynnelselönen för personal av nu angivet slag. För meteorologer och hydrologer med akademisk eller motsvarande utbildning, vilka för närvarande efter viss provtjänstgöring placeras i lönegrad Cf 17, föreslår sålunda departementschefen att i fortsättningen tills vidare får tillämpas lönegraden Cf 19 såsom begynnelselönegrad. Vidare synes enligt departementschefens mening institutets assistentpersonal, för vilken nu är fastställd en befordringgång som börjar med lönegraden Cf 11, böra vid nyanställning placeras i lönegraden Cf 14 såsom begynnelselönegrad.

Departementschefen förordar att anslaget anvisas med 1 530 000 kronor.

Utskottet är i likhet med departementschefen av den uppfattningen, att i nuvarande läge stark återhållsamhet bör iakttagas vid bedömandet av institutets personalbehov, detta icke minst med hänsyn till den förstärkning av den centrala organisationen som skett från och med innevarande budgetår. De

av institutet framförda förslagen, enligt vilka ett flertal nya befattningar skulle inrättas samtidigt som vissa tjänstemän skulle beredas förbättrad löneställning, torde därför lämpligen böra begränsas till de av departementschefen förordade åtgärderna, vilka icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	449 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	918 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	163 000
Summa kronor	1 530 000;

b) till| *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 1 530 000 kronor.

39:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, s. 93) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undervisning* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av 7 900 kronor.

40:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undersökningar inom hydrologiska byrån.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, s. 93), vilket för nästa budgetår innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undersökningar inom hydrologiska byrån* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 164 900 kronor.

41:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Observatörer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44, s. 93 och 94), vilket innebär ökning av anslaget med 10 000 kronor för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Observatörer* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av 362 600 kronor.

42:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Telegramkostnader m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, s. 94 och 95), vilket innebär en av kostnaderna för vissa nya fjärrskriftsförbindelser föranledd ökning av förevarande anslag för nästa budgetår med 12 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Telegramkostnader m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 308 500 kronor.

43:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Underhåll av stationer m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, s. 95), vilket innebär nedsättning av förevarande anslag med 6 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Underhåll av stationer m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 36 500 kronor.

44:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Övriga omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47, s. 95 och 96), vilket innebär höjning för nästa budgetår av förevarande anslag med 5 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Övriga omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 118 000 kronor.

45:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Geofysiska undersökningar i Riksgränsen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, s. 96) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Geofysiska undersökningar i Riksgränsen* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

46:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Väderlektjänst för luftfarten.** Kungl. Maj:t har (punkt 49, s. 96—100) föreslagit riksdagen att till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Väderlektjänst för luftfarten för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 683 000 kronor.

Anslaget, som är avsett för avlönande av personalen vid de lokala flygväderlektjänsterna, är för innevarande budgetår anvisat med 629 000 kro-

nor. Verkställd omräkning av den schablonmässiga beräkning, som legat till grund för avlöningsstatens bestämmande, har visat sig påkalla endast den ändringen, att posten rörligt tillägg bör ökas med 35 600 kronor och statens slutsumma således upptagas till 664 600 kronor.

Beträffande flygväderlekstjänsten vid Bromma flygplats föreslår institutet i sina anslagsäskanden bland annat att två meteorologbefattningar i Ce 22 utbytas mot en förste statsmeteorologbefattning i Ce 27 och en statsmeteorologbefattning i Ce 26.

Därjämte hemställer institutet om inrättande av följande ytterligare befattningar vid Bromma flygplats, nämligen 1 befattning såsom förste meteorologassistent och 2 befattningar såsom meteorologassistenter.

Vid de övriga flygväderlekstjänsterna föreslår institutet utökningar av antalet meteorologer, meteorologassistenter och kontorsbiträden.

Vidare har institutet beträffande de lokala flygväderlekstjänsterna framfört samma förslag om reglerad befordringsgång för meteorologpersonal med akademisk utbildning samt om särskilda skifttillägg till biträdespersonal, som framlagts för den centrala organisationens vidkommande. Kostnaderna härför beräknas för nästa budgetår till sammanlagt (3 000 + 14 000) 17 000 kronor. För löneklassuppflyttningar erfordras 1 000 kronor.

Slutligen hemställer institutet om ytterligare medel med 25 000 kronor till tillfällig arbetshjälp samt vikariats- och övertidsersättningar.

Med utgångspunkt från de här redovisade förslagen beräknar institutet, att anslaget till väderlekstjänst för luftfarten skulle för nästa budgetår behöva ökas till 829 000 kronor.

Departementschefen har — under hänvisning till bland annat den ovisshet som måste anses råda rörande den fortsatta utvecklingen av den civila lufttrafiken i landet — endast velat tillstyrka anställandet av ytterligare två meteorologassistenter vid flygväderlekstjänsten i Visby samt inrättandet av en för väderlekstjänsten på Bromma flygplats avsedd statsmeteorologbefattning i Ce 26 mot det att samtidigt en meteorologbefattning i Ce 22 indrages. Departementschefen har icke funnit det av institutet äskade tilläggsbeloppet av 25 000 kronor för vikariats- och övertidsersättningar m. m. vara erforderligt.

Inberäknat medel för författningens löneklassuppflyttningar beräknas under anslaget komma att erfordras 683 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Väderlekstjänst för luftfarten* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 683 000 kronor.

47:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Aerologiska stationer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, s. 100 och 101), vilket huvudsakligen på grund av minskade årskostnader för radiosonder och radiovindsändare innebär nedsättning av förevarande anslag för nästa budgetår med 25 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Aerologiska stationer* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

48:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Bidrag till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51, s. 101) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Bidrag till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko* för budgetåret 1948/49 anvisa ett anslag av 8 000 kronor.

49:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Bidrag till väderleksstation i Nordatlanten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52, s. 101 och 102) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Bidrag till väderleksstation i Nordatlanten* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

Byggnadsväsendet.

50:o) **Byggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 53, s. 103—111) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen vidtaga vissa av departementschefen förordade ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49, dels ock till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 1 511 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 1 385 800 kronor. Efter omräkning av den schablonmässiga beräkning som legat till grund för avlöningsstatens fastställande och med tillämpande av ett rörligt tillägg efter 12 % skulle avlöningsstatens slutsumma komma att uppgå till 1 461 000 kronor.

I skrivelse den 18 november 1947 har *byggnadsstyrelsen* framlagt petita för budgetåret 1948/49 i vad avser anslag till styrelsens organisation.

Styrelsen erinrar inledningsvis om de omfattande byggnadsuppgifter, som styrelsen enligt föreliggande byggnadsprogram har att fullgöra under de närmaste åren, samt om den ökning av dess arbetsuppgifter, som föranledes av den nya byggnadslagstiftningen. Med hänsyn till den sålunda väntade arbetsökningen och då de förslag, som kunna komma att framläggas av två med sty-

relsens organisationsproblem sysselsatta kommittéer, icke beräknas resultera i några ändringar i styrelsens organisation förrän från och med ingången av budgetåret 1949/50, har styrelsen ansett sig böra — oaktat de skäl som i nuvarande situation kunna tala däremot — framlägga vissa förslag om en förstärkning av styrelsens arbetskrafter samt om en ändrad löneställning för några av styrelsens befattningshavare.

Den av styrelsen förordade personalförstärkningen avser framför allt stadsplanebyrån, som anses böra utbyggas i betydande omfattning. Härutinnan får utskottet hänvisa till uppgifter, sammanställda i en tablå å s. 107 i statsrådsprotokollet.

Över byggnadsstyrelsens framställning ha utlåtanden avgivits av *statens lönenämnd* samt de båda kommittéer som för närvarande utreda frågan om styrelsens och länsarkitektorganisationens framtida arbetsuppgifter och organisation, nämligen *kommittén för stadsplaneväsendets omorganisation och 1947 års byggnadsstyrelseutredning*.

Departementschefen har anfört följande.

Den nya byggnadslagstiftning, som trätt i kraft den 1 januari 1948, medför nya betydelsefulla arbetsuppgifter för det statliga stadsplaneväsendet; ett omfattande nydaningsarbete förestår på detta område och avsikten är att statens medverkan vid bebyggelseplaneringen i fortsättningen skall bli mera aktiv. Behovet av ökad planmässighet beträffande näringslivets lokalisering har numera blivit alltmera uppenbart, och ett av de viktigaste instrumenten för lokaliseringpolitiken utgöres av den statliga stadsplaneorganisationen. De nya uppgifter inom stadsplaneväsendet, som här antytts, ställa krav på en mera funktionsduglig organisation för ändamålet än den nuvarande.

Frågan om det statliga stadsplaneväsendets arbetsuppgifter och organisation är för närvarande föremål för utredning genom särskilda sakkunniga. Även de utredningsuppgifter, som ankomma på den år 1947 tillsatta utredningen angående näringslivets lokalisering, beröra denna organisationsfråga. I avbidan på resultatet av kommittéernas överväganden, vilket icke väntas komma att föreligga i tid för att förslag i ämnet skall kunna föreläggas årets riksdag, torde det vara nödvändigt att giva byggnadsstyrelsen ett sådant personaltillskott, att styrelsens verksamhet på stadsplaneväsendets område kan upprätthållas åtminstone någorlunda tillfredsställande. För att icke på förhand binda den nya organisationens utformning och personalrekrytering bör den förstärkning, varom här är fråga, dock ske med stor försiktighet.

Byggnadsstyrelsen har begärt en ökning av stadsplanebyråns arkitekt- och juristpersonal motsvarande i stort sett en fördubbling av den nuvarande personaluppsättningen.

De nya uppgifter, för vilka personal nu måste beräknas, äro framför allt upprättandet av de olika anvisningar, föreskrifter och normalförslag, som erfordras med anledning av den nya lagstiftningen. Hänsyn måste också tagas därtill, att stadsplanebyrån kommer att i stor utsträckning få bistå länsarkitektkontoren med muntliga och skriftliga råd och anvisningar i olika detaljfrågor, som uppkomma vid tillämpningen av den nya lagstiftningen. För att sammanhålla och leda detta arbete synes styrelsen behöva förstärkning med en ny kvalificerad arbetskraft, helst med ingående erfarenhet från verksamheten vid länsarkitektkontoren. Då de biträdande länsarkitekterna äro

placerade i Ce 29, bör den nye befattningshavaren få tjänsteställning som byrådirektör i Ce 31.

En del av det tidigare omnämnda arbetet med upprättande av anvisningar och normalförslag har redan påbörjats. För att bereda byggnadsstyrelsen tillfälle till ett mera ingående samråd med utomstående expertis har Kungl. Maj:t i ett par fall ställt särskilda sakkunniga till styrelsens förfogande att biträda med ifrågavarande uppgifter, därvid kostnaderna bestridas från sjätte huvudtitelns kommittéanslag. Det synes lämpligt att denna metod även i fortsättningen tills vidare tillämpas. Kostnaderna för vederbörande experter böra emellertid härvid bestridas av byggnadsstyrelsens anslag. För detta ändamål samt för att giva styrelsen möjlighet att också i någon mån anställa yngre arkitekter såsom rekryteringspersonal bör styrelsens icke-ordinariepost uppräknas med 30 000 kronor.

Vad angår styrelsens övriga organisationsförslag är jag icke beredd att i nuvarande läge tillstyrka något av dessa. Jag anser mig dock såtillvida böra biträda styrelsens framställning om inrättande av en byråarkitektbefattning på kulturhistoriska byrån — varmed avsetts att täcka den personalbrist som uppkommit genom att vikarie å en till byrån hörande assistentbefattning i Ca 24 icke stått att uppbringa — att jag förordar, att i icke-ordinarieposten inräknas ett belopp av 10 200 kronor såsom tillskott för avlönande av en tillfälligt anställd arkitekt. Jag förutsätter härvid att beloppet tages i anspråk endast så länge innehavaren av nyssnämnda assistentbefattning ej utövar densamma samt vikarie icke är förordnad på befattningen. Vid denna ökning av icke-ordinarieposten bör en motsvarande minskning av ordinarieposten ske.

På grund av gällande principer för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal torde i enlighet med styrelsens förslag det i personalförteckningen för styrelsen angivna antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 böra ökas med fyra.

Med utgångspunkt från den efter omräkning av den schablonmässiga beräkningen reviderade avlöningsstaten för innevarande budgetår samt de av mig tillstyrkta organisationsförändringarna ävensom med inberäkning av medel för de av styrelsen äskade beloppen för löneklassuppflyttningar skulle styrelsens avlöningsanslag komma att uppgå till 1 511 000 kronor. Detta belopp överstiger det å riksstaten för innevarande budgetår anvisade anslaget med 125 200 kronor. I förhållande till den reviderade avlöningsstaten för samma budgetår inskränker sig ökningen till 50 000 kronor.

Utskottet finner uppenbart att den nya byggnadslagstiftning, som beslutats vid 1947 års riksdag, kommer att tillföra byggnadsstyrelsen nya arbetsuppgifter av kvalificerad natur. I avvaktan på resultatet av pågående utredningar rörande det statliga stadsplaneväsendets arbetsuppgifter och organisation och rörande omorganisation av byggnadsstyrelsen finner utskottet i likhet med departementschefen det vara ofrånkomligt att i möjligaste mån tills vidare undvika personalförstärkningar och organisationsförändringar, som kunna föregripa ett ställningstagande till kommittéförslagen. Departementschefens förslag om inrättande å stadsplanebyrån av en byrådirektörsbefattning, lönegrad Ce 31, samt om inräkning i avlöningsstaten av medel för anlåtande av experter och anställande av rekryteringspersonal föranleder emellertid icke någon erinran från utskottets sida. Utskottet tillstyrker jämväl departementschefens förslag med avseende å kulturhistoriska byrån och i fråga om utökning av antalet kontorsbiträdestjänster.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen under rubriken Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet uppföra ytterligare 4 kontorsbiträdesbefattningar i Ca 8 samt 1 byrådirektörsbefattning i Ce 31;

b) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.		Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	697 000	
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 200	
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	453 100	
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	137 700	
		Säger kronor 1 289 000

Statens bränslekontrollerande verksamhet.		
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	114 000	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	13 700	
		Säger kronor 127 700

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.		
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	36 900	
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	47 300	
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	10 100	
		Säger kronor 94 300
		Summa kronor 1 511 000

c) till *Byggnadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 1 511 000 kronor.

51:o) **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54, s. 111 och 112), vilket innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 134 100 kronor.

52:o) **Länsarkitektorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 55, s. 112—115) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för länsarkitektorganisationen vidtaga vissa av departementschefen förordade ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare

från och med budgetåret 1948/49, dels ock till Länsarkitektorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 2 167 000 kronor.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 1 826 200 kronor. Efter vederbörlig omräkning har avlöningsstatens slutsumma befunnits böra uppgå till 1 819 700 kronor.

Efter att ha erinrat om den vid länsarkitektkontoren föreliggande arbetsbalansen framhåller *byggnadsstyrelsen* i sina anslagsäskanden, att med den nya byggnadslagens ikraftträdande den 1 januari 1948 åtskilliga nya arbetsuppgifter komma att påläggas länsarkitektkontoren, vilkas personal med hänsyn härtill måste väsentligt förstärkas. Styrelsen anser emellertid att den övervägande delen av den nya personalen i avvaktan på stadsplaneväsendets omorganisation lämpligen bör avlönas från anslagsposten till Avlöningar till tillfälliga biträden och endast en mindre utökning av den extra ordinarie personalen nu ifrågakomma. I sådant syfte föreslår styrelsen att nämnda anslagspost för nästa budgetår uppräknas med 342 000 kronor ävensom att biträdande länsarkitektjänster inrättas vid kontoren i Karlskrona och Västerås. Under hänsynstagande till jämväl för löneklassuppflyttningar och för befordringar inom den reglerade befordringsgången erforderliga medel beräknar styrelsen, att avlöningsanslaget för länsarkitektorganisationen skulle för nästa budgetår behöva ökas till 2 234 400 kronor.

Departementschefen har i princip tillstyrkt byggnadsstyrelsens förslag. Enligt departementschefens mening bör dock anslagsposten Avlöningar till tillfälliga biträden uppräknas med allenast 300 000 kronor. Departementschefen anser vidare, att de för närvarande vakanta assistentbefattningarna vid länsarkitektkontoren i Karlskrona och Västerås böra indragas i samband med att biträdande länsarkitektjänster inrättas vid nämnda kontor. Med utgångspunkt från de föreslagna förändringarna beräknar departementschefen medelsbehovet under förevarande anslag till 2 167 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för länsarkitektorganisationen uppföra ytterligare 2 befattningar såsom biträdande länsarkitekt i Ce 29 samt att ur densamma avföra 2 assistentbefattningar i Ce 27;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	470 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	877 500
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	658 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	161 400

Summa kronor 2 167 000;

c) till *Länsarkitektorganisationen*: *Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 2 167 000 kronor.

53:o) **Länsarkitektorganisationen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56, s. 116), vilket innebär höjning av förevarande anslag för nästa budgetår med 70 000 kronor, varav 30 000 kronor till reseersättningar, 5 000 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 35 000 kronor till övriga expenser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsarkitektorganisationen*: *Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 247 000 kronor.

54:o) **Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 58, s. 117 och 118) föreslagit riksdagen att till Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har senast å riksstaten för budgetåret 1946/47 varit uppfört ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 11 september 1947 beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till enahanda belopp.

Departementschefen har anfört följande.

Förevarande anslag är enligt de år 1923 framlagda grunderna för anslagets användning avsett för täckande av kostnader för sådana genom byggnadsstyrelsens försorg verkställda utredningar eller andra förberedande åtgärder — såsom upprättande av ritningsförslag till byggnadsföretag för statens räkning och uppgörande av förslag till stadsplaner å kronan tillhörig mark — vilka icke skola bekostas av styrelsens avlöningsanslag eller särskilt anvisade medel.

Enligt hittills gällande grunder har det ankommit på Kungl. Maj:t att i varje särskilt fall meddela beslut om anslagets ianspråktagande. Därest riksdagen icke finner anledning till erinran däremot, torde Kungl. Maj:t böra äga att — för åstadkommande av ett förenklat förfaringsätt beträffande dispositionen av anslaget — till byggnadsstyrelsen delegera rätten att besluta om anslagets ianspråktagande för olika utredningsuppdrag.

Mot byggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag icke funnit anledning till erinran.

Utskottet finner icke något vara att erinra mot förslaget att till byggnadsstyrelsen delegeras rätten att besluta om förevarande anslags ianspråktagande för olika utredningsuppdrag. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag jämväl i övrigt hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Tekniska institut.

55:o) **Statens väginstitut.** Kungl. Maj:t har (punkt 59, s. 119—121) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49, dels ock till Statens väginstitut för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 431 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 399 000 kronor. Verkställd omräkning av den schablonmässiga beräkning, som legat till grund för de olika avlöningsposternas bestämmande, har visat sig medföra en höjning av statens slutsumma till 415 100 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att i icke-ordinarieposten inräknas medel för en befattning såsom expeditionsvakt i lönegraden Ce 9, att nämnda post därjämte ökas med 2 000 kronor för bestridande av kostnader för löneklassuppflyttningar m. m. samt att sjukvårdsposten höjes med 200 kronor. Av de båda inkomstposterna anses Ersättningar för materialkontroll m. m. böra nedsättas med 12 100 kronor och Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m. uppräknas med 5 300 kronor.

Utskottet får, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Stat.

Avlöningar.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	129 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	170 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	35 700
4. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	25 000
	Säger kronor 360 000

Omkostnader.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	700
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	8 500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	34 800
4. Publikationstryck	6 000
5. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	55 500
	Säger kronor 105 500
	Summa kronor 465 500

Särskilda uppberdsmedel.

1. Ersättningar för materialkontroll m. m.	4 000
2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.	30 500
	Säger kronor 34 500
	Nettoutgift kronor 431 000;

b) till *Statens väginstitut* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 431 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

56:o) **Laboratorieutrustning för statens väginstitut.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60, s. 122), vilket avser att möjliggöra en effektivisering av väginstitutets forskningsverksamhet beträffande vägbeläggningmaterial och vägbyggnadsmetoder, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Laboratorieutrustning för statens väginstitut* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

57:o) **Statens geotekniska institut: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 61, s. 122—126) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens geotekniska institut vidtaga vissa av departementschefen förordade ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49, dels ock till Statens geotekniska institut: Avlöningar för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 436 000 kronor.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 388 600 kronor. Efter vederbörlig omräkning skulle avlöningsstatens slutsumma uppgå till 387 700 kronor.

Kungl. Maj:t föreslår att chefen för institutets maskintekniska avdelning, vilken för närvarande med benämningen statsgeotekniker är placerad i Ce 29, skall uppflyttas till Ce 32 och därvid benämnas avdelningschef. Samma tjänstetitel anses böra tillkomma innehavarna av institutets båda förste statsgeoteknikerbefattningar.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens geotekniska institut *dels* ändra tjänstebenenämningen för två i förteckningen uppförda befattningar såsom förste statsgeotekniker i Ca 32 till avdelningschef, *dels ock* i förteckningen uppföra en befattning såsom avdelningschef i Ce 32 och ur densamma avföra en befattning såsom statsgeotekniker i Ce 29;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens geotekniska institut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	50 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	187 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	28 100
4. Avlöningar till tillfällig personal, <i>förslagsvis</i>	170 000
	Summa kronor 436 000;

c) till *Statens geotekniska institut: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 436 000 kronor.

58:o) **Statens geotekniska institut: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 62, s. 126 och 127), vilket innebär anslagshöjning för nästa budgetår med 7 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens geotekniska institut: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 126 000 kronor.

59:o) **Statens geotekniska institut: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63, s. 127), vilket avser medelsanvisning för inköp av apparatur för forskning rörande elektrokemisk markförstärkning, jonutbytesreaktioner och lerors vattengenomsläpplighet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens geotekniska institut: Utrustning* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

Statens elektriska inspektion m. m.

60:o) **Statens elektriska inspektion: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64, s. 128 och 129), vilket innebär överflyttning av en arvodesbefattning såsom assistent till extra ordinarie stat i lönegraden Ce 24, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens elektriska inspektion, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	123 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	36 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	19 000
	Summa kronor 179 000;

b) till *Statens elektriska inspektion: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 179 000 kronor.

61:o) **Statens elektriska inspektion: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 65, s. 129), som innebär anslagshöjning för nästa budgetår med 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens elektriska inspektion: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 19 300 kronor.

62:o) **Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66, s. 130) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

Djurgårdsnämnden.

63:o) **Djurgårdsnämnden: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67, s. 131 och 132), vilket allenast innebär vederbörlig uppräknig av anslagsposten Rörligt tillägg, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för djurgårdsnämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	18 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	68 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 600
	Summa kronor 89 300;

b) till *Djurgårdsnämnden: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 89 300 kronor.

64:o) **Djurgårdsnämnden: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 68, s. 132) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Djurgårdsnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 11 500 kronor.

Diverse.

65:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 69 och 70, s. 133) hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom förslagsanslag för budgetåret 1948/49 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* 303 000 kronor,

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* 931 000 kronor.

66:o) **Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 71, s. 133) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

67:o) **Ersättning till postverket för befodran av tjänsteförsändelser.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 72, s. 133 och 134), vilket innebär en nedsättning av anslaget med 200 000 kronor för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för befodran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 20 800 000 kronor.

68:o) **Ersättning till postverket för befodran av enskildas försändelser i ransoneringsärenden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 73, s. 134), som innebär höjning av anslagsbeloppet med 200 000 kronor för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för befodran av enskildas försändelser i ransoneringsärenden* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

69:o) **Försvarsberedskap vid statens järnvägar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 74, s. 134 och 135) och under erinran, att till förevärande ändamål för innevarande budgetår anvisats 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsberedskap vid statens järnvägar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 kronor.

70:o) **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 75, s. 135), vilket — med hänsyn till att Sveriges bidrag till internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) numera utgår från särskild post i luftfartsverkets driftkostnadsstat — innebär en anslagsminskning med 200 000 kronor för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

71:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 76, s. 135) och under erinran, att samma be-
lopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

72:o) **Planering av allmänna arbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 77, s. 135) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

73:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 78, s. 136) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1948/49 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

74:o) **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 79, s. 136), vilket innebär en anslagsminskning för nästa budgetår med 1 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 8 200 kronor.

Uppskjutna frågor.

75:o) Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande beträffande nedannämnda av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen
punkten 27: Avsättning till statens automobilskattemedelsfond;
punkten 38: Statens biltrafiknämnd: Avlöningar;
punkten 39: Statens biltrafiknämnd: Omkostnader;
punkten 57: Bidrag till vissa plankostnader m. m.; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 2 april 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Larsson, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Mannerskantz, Heiding, fröken Andersson, herrar Rosenberg, Gustav Emil Andersson, Hesselbom och Ohlon; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Malmberg i Skövde, Bergström, Falla, Andersson i Malmö, Rubbestad, Mårtensson, Staxäng, Lindholm, Akerström, Petterson i Degerfors och Johansson i Mysinge.

Reservationer:

- 1) vid *punkten 22:o*) (Vägbeläggningar) av herr *Falla*;
 - 2) vid *punkten 29:o*) (Byggande av fiskehamnar) av herr *Staxäng*.
-